

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЧЕРНІГІВСЬКИЙ КОЛЕГІУМ»
ІМЕНІ Т. Г. ШЕВЧЕНКА

Факультет дошкільної, початкової освіти і мистецтв
Кафедра дошкільної та початкової освіти

Кваліфікаційна робота

освітнього ступеня: «магістр»

на тему

ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОЄКТНОГО НАВЧАННЯ В НОВІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ШКОЛІ

Виконала:
студентка II курсу, 61 групи
спеціальності 013 «Початкова освіта»
Шостка Тетяна Миколаївна

Науковий керівник:
к.пед.н., доцент
Турчина Ірина Станіславівна

Чернігів-2023

Роботу подано до розгляду « ___ » _____ 2023 року.

Студентка

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Науковий керівник

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Кваліфікаційна робота розглянута на засідання кафедри *дошкільної та початкової освіти*

протокол № _____ від « ___ » _____ 2023 р.

Студентка допускається до захисту даної роботи в екзаменаційній комісії.

Зав. кафедри

(підпис)

Ірина ТУРЧИНА

(прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

Шостка Т.М. Організація проєктного навчання в Новій українській школі. Спеціальність 013 Початкова освіта. Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка. 2023. 100 с.

Магістерська робота присвячена теоретичному аналізу проблеми впровадження проєктного навчання в освітній процес Нової української школи та його практичному застосуванню. Досліджено стан організації проєктного навчання в початкових класах. На основі емпіричних досліджень визначили рівні сформованості пізнавального інтересу засобами проєктної діяльності. У ході експерименту довели ефективність застосування проєктної діяльності в освітньому процесі молодших школярів, розробили рекомендації щодо покращення організації проєктного навчання в українських школах. Результати роботи мають практичну цінність, допомагаючи вдосконалити методику навчання в початковій школі та забезпечити якісну освіту для молодших школярів.

Ключові слова: метод проєктів, проєктна діяльність, проєктні технології, Нова українська школа, учні початкових класів.

ABSTRACT

Shostka T.M. Organization of project training at the New Ukrainian School. Specialty 013 Primary education. Chernihiv Collegium National University named after T. G. Shevchenko. 2023. 100 p.

The master's thesis is devoted to the theoretical analysis of the problem of introducing project-based learning into the educational process of the New Ukrainian School and its practical application. The state of the organization of project-based learning in primary grades has been studied. On the basis of empirical studies, the levels of formation of cognitive interest by means of project activity were determined. In the course of the experiment, they proved the effectiveness of using project activities in the educational process of younger schoolchildren, developed recommendations for improving the organization of project education in Ukrainian schools. The results of

the work have practical value, helping to improve teaching methods in primary school and to ensure quality education for younger students.

Key words: project method, project activity, project technologies, New Ukrainian school, primary school students.

ЗМІСТ

ВСТУП	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОЄКТНОГО НАВЧАННЯ В НОВІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ШКОЛІ	9
1.1 Сутність проєктного навчання як педагогічна проблема	9
1.2 Проблема впровадження проєктного навчання в новій українській школі	18
1.3. Психолого-педагогічні особливості дітей молодшого шкільного віку	25
Висновки до 1 розділу	28
РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДНО-ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА РОБОТА З ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОЄКТНОГО НАВЧАННЯ В НОВІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ШКОЛІ	30
2.1 Дослідження стану організації проєктної діяльності в початкових класах	30
2.2 Організація дослідно-пошукової роботи щодо розвитку пізнавальних інтересів в молодших школярів засобами проєктної діяльності	43
2.3 Аналіз результатів дослідно-експериментальної роботи	57
2.4 Методичні рекомендації щодо організації проєктного навчання в новій українській школі	61
Висновки до 2 розділу	76
ВИСНОВКИ	77
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	80
ДОДАТКИ	85

ВСТУП

Актуальність дослідження. Один з головних пріоритетів української освіти – підготовка учнів до життя в сучасному світі, який неупинно змінюється і розвивається. Саме тому важливо створити умови для формування у молодого покоління компетентностей, які є необхідними для успішного функціонування у суспільстві. Одним з ефективних методів навчання, який сприяє формуванню компетентностей учнів, є проєктне навчання.

З розвитком інформаційних технологій та збільшенням обсягу інформації, необхідної для здобуття знань, стає дедалі важливішим розвивати учнів як освічених, компетентних, самостійних та критично мислячих осіб, які здатні аналізувати, висловлювати власні думки та розв'язувати складні завдання. Проєктне навчання є ідеальним методом для формування цих навичок, оскільки воно сприяє розвитку креативності, самостійності та відповідальності учнів.

У сучасних умовах глобалізації та конкурентної боротьби на ринку праці, важливо формувати в учнів здатність працювати в команді, ефективно спілкуватися та розв'язувати складні завдання. Проєктне навчання відповідає цим потребам, оскільки воно дозволяє учням працювати разом над однією задачею, взаємодіяти та навчатися від один одного.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. У дослідженнях від М. Мірошник було підтверджено корисність проєктного навчання для формування компетентностей, таких як критичне мислення, творчість та комунікаційні навички. Автори (О. Любарська, Н. Рубан та І. Гречанюк) розглядали позитивний вплив проєктного навчання на самостійну роботу, організацію та комунікаційні навички учнів.

Метою дослідження є розкриття та аналіз ефективності організації проєктного навчання в Новій українській школі.

Для досягнення мети поставлені такі *завдання*:

- проаналізувати теоретичні основи проєктного навчання та їх застосування в педагогічній практиці;
- вивчити досвід організації проєктного навчання в українських школах;
- дослідити вплив проєктного навчання на пізнавальну діяльність учнів;
- розробити рекомендації щодо покращення організації проєктного навчання в українських школах.

Об'єктом дослідження є освітній процес у початкових класах.

Предметом дослідження є особливості організації проєктної діяльності в НУШ.

Методи дослідження. Теоретичні методи: аналіз та узагальнення психологічних, педагогічних і навчально-методичних джерел для визначення стану та теоретичного обґрунтування проблеми організації проєктного навчання в Новій Українській школі; аналіз і узагальнення дослідно-експериментальних даних.

Емпіричні методи: анкетування, спостереження, тестування, розробка плану впровадження проєктного навчання в 3 класі, проведення проєктів протягом певного періоду, збір даних про хід та результати навчання.

Математичні методи: кількісний та якісний аналіз отриманих результатів та їх об'єктивна оцінка.

Практична значимість полягає у тому, що результати дослідження можуть бути використані для розробки нових методів і підходів до організації проєктного навчання в українських школах. Рекомендації, що розробляться на основі дослідження, допоможуть вчителям і педагогічним працівникам краще розуміти особливості проєктного навчання, а також забезпечать ефективніше використання його в практиці. Крім того, дане дослідження може бути використане для подальшого наукового дослідження в цій галузі.

Результати дослідження було апробовано на Всеукраїнській онлайн-конференції з міжнародною участю «Стратегії та практика організації освітнього процесу в умовах невизначеності: нові виклики та перспективи», яка проходила 30 травня 2023 р., м.Чернігів.

Шостка Т.М., Турчина І.С. Організація проєктного навчання в Новій українській школі. Проблеми та перспективи розвитку науки та освіти України в особливих умовах євроінтеграції: Міжнародна науково – практична конференція, м. Вінниця, 03-04 травня 2023 р.: [тези] / ред. кол.: Драбовський А.Г., Дибчук Л.В.[та ін.] – Вінниця: Вінницький кооперативний інститут, 2023.-168с. С. 61-66.

Структура роботи: робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОЄКТНОГО НАВЧАННЯ В НОВІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ШКОЛІ

1.1 Сутність проєктного навчання як педагогічна проблема

Сутність проєктного навчання полягає в тому, що учні не просто засвоюють окремі факти та знання, а навчаються застосовувати їх у реальних ситуаціях. Основною метою проєктного навчання є розвиток учнівської творчості, самостійності, вміння працювати в команді та здатності вирішувати складні завдання. При проведенні проєктного навчання учні займають активну позицію, самостійно визначають цілі та завдання проєкту, обирають необхідні методи і засоби роботи, аналізують отримані результати та виконують оцінку своєї роботи. У процесі проєктного навчання учні набувають практичних навичок та вмінь, необхідних для успішної роботи в майбутньому [14].

Проєктне навчання сприяє формуванню таких ключових компетентностей, як комунікаційні, соціальні, критичного мислення, розв'язання проблем та інноваційної діяльності. Крім того, воно дозволяє розвивати творчі здібності учнів, що сприяє їх професійному та особистісному зростанню. Однак, при впровадженні проєктного навчання виникає необхідність в розумінні його теоретичних засад та принципів. Основні теоретичні засади проєктного навчання базуються на конструктивізмі, теорії діяльності та принципі самореалізації. Конструктивізм розглядає навчання як активний процес, де учні взаємодіють з навколишнім світом і вибудовують свої знання на основі досвіду [1]. Теорія діяльності визначає, що навчання повинно бути зорієнтоване на розвиток пізнавальних і діяльнісних здібностей учнів, а не лише на передачу знань. Принцип самореалізації визначає, що кожен учень повинен мати можливість реалізувати свій потенціал, здібності та інтереси в процесі навчання.

Сучасний стан теоретичних підходів до проєктного навчання визначається розвитком педагогічної науки та досвідом практичної роботи

вчителів. У цьому контексті можна виділити декілька основних підходів до проєктного навчання.

Концепція конструктивізму – базується на ідеї, що знання конструюються учнями на основі їхнього власного досвіду та взаємодії з навколишнім середовищем. Проєктне навчання в цій концепції розглядається як засіб сприяння активному навчанню, в якому учні відкривають нові знання та розвивають власні компетенції шляхом взаємодії з реальним світом та вирішенням реальних проблем [5].

Концепція соціокультурного підходу – проєктне навчання розглядається як спосіб взаємодії учнів з оточуючим світом, зокрема з соціокультурним середовищем. В основі цього підходу лежить ідея, що учні повинні відчувати себе часткою суспільства та розвиватись взаємодіючи з ним [7].

Концепція особистісно-орієнтованого підходу – проєктне навчання розглядається як засіб розвитку особистості учня. В основі цього підходу лежить ідея, що навчання повинно сприяти розвитку особистості, допомагати учням зрозуміти себе та свій світ, формувати їхні цінності та мотивації [2].

Концепція діяльнісного підходу – проєктне навчання розглядається як метод формування пізнавальних та діяльнісних компетентностей учнів. Основною ідеєю діяльнісного підходу є активізація пізнавальної діяльності учнів, їх залучення до самостійної роботи, вирішення реальних життєвих задач, а також розвиток творчих здібностей та формування соціальних компетентностей [12].

Перші спроби впровадження проєктного навчання відбулися в Україні в 1990-х роках, коли з'явилися перші дослідження в галузі освіти та педагогіки. У 2000-х роках почали розвиватися проєктні школи, які стали популярними серед батьків та учнів. У цих школах здійснюється організація навчального процесу на основі проєктів, що дає змогу дітям займатися власними проєктами та розвивати свої творчі здібності. З 2014 року в Україні відбувається реформа освіти, яка передбачає впровадження нового підходу до навчання – Нової української школи. Вона базується на засадах компетентнісного підходу, де

знання та навички учнів формуються в процесі різноманітної діяльності, включаючи проектну [3].

Також в Україні діє громадська організація «Українська асоціація проектної освіти», що сприяє розвитку проектної освіти та проектного навчання. Асоціація проводить тренінги для педагогів та учнів, організовує наукові конференції та семінари з питань проектної освіти та навчання. У сучасній практиці проектне навчання реалізується на основі інтеграції різних предметів та включення учнів у проектну діяльність на основі принципів самореалізації та самодіяльності [10].

Проектне навчання стимулює розвиток творчих та аналітичних здібностей, формує комунікативні навички та сприяє формуванню цілеспрямованої діяльності учнів. У процесі проектного навчання учні мають можливість розвивати свою творчість та самовиразність, працювати в команді, вчитися приймати відповідальність за свої дії, розвивати критичне мислення та аналітичні здібності. Важливою складовою проектного навчання є здатність учнів до самостійної роботи, що веде до розвитку самодисципліни та відповідальності. Також у процесі проектною діяльності учні вчаться ефективно комунікувати з іншими людьми, що є важливою складовою успіху в житті.

Проектне навчання є інноваційним підходом до навчання, який спрямований на підвищення якості освіти та розвиток компетентностей учнів. Застосування проектного навчання дозволяє залучати учнів до активної діяльності, дозволяє використовувати знання та вміння, набуті в різних предметах, для розв'язання реальних проблем та завдань, а також сприяє формуванню творчої особистості учня, яка може втілювати свої ідеї в реальність. Учні, які навчаються за проектною методикою, мають можливість розвивати свою творчість та самовираження, що позитивно впливає на їх мотивацію до навчання та на інтерес до предметів.

Крім того, проектне навчання дає можливість учням навчатися у контексті реальних життєвих ситуацій, що допомагає зрозуміти, як використовуються знання в практичній діяльності та розвиває навички

самостійного розв'язання проблем. Це допомагає формувати учнівську самооцінку та підвищує їх мотивацію до навчання. Проектне навчання також сприяє розвитку критичного мислення та вміння оцінювати інформацію з різних джерел, що є важливим у навчальному процесі та в житті загалом. Крім того, проектне навчання забезпечує взаємодію між учнями та педагогами, що сприяє формуванню дружніх стосунків та підвищенню соціальної адаптивності.

Проектне навчання – це метод навчання, який передбачає вирішення учнями конкретної проблеми, завдання або проекту в групах або індивідуально з використанням різних джерел інформації та ресурсів. Основні принципи проектного навчання включають [5]:

- орієнтація на проблемну ситуацію - учні працюють над проектом, щоб вирішити конкретну проблему або задачу;
- активна роль учнів - учні мають можливість вільно обирати тему проекту, розвивати власні ідеї та приймати важливі рішення;
- колаборація - учні працюють у групах, взаємодіють один з одним, використовуючи різні навички та знання для досягнення спільної мети;
- інтердисциплінарність - учні використовують знання з різних предметів для вирішення проблеми в процесі проекту;
- розвиток критичного мислення - учні мають можливість аналізувати та оцінювати інформацію, розвиваючи своє критичне мислення та здатність до прийняття власних рішень;
- практична спрямованість - учні мають можливість використовувати свої знання та навички у реальних ситуаціях, що допомагає розвивати їх практичні навички та підготувлювати до майбутньої професійної діяльності.

Існує декілька видів проектного навчання, серед яких можна виділити наступні [13]:

- проекти на тему вивчення конкретної дисципліни. У цьому випадку учні працюють над проектом, пов'язаним з конкретною темою у рамках однієї дисципліни;

- міждисциплінарні проєкти. У такому проєкті учні використовують знання та навички з різних дисциплін для вирішення конкретної проблеми;
- проєкти, пов'язані з реальним життям. У цьому випадку учні працюють над проєктом, що пов'язаний з реальною проблемою в їхньому оточенні або в глобальному масштабі;
- проєкти, що вимагають рішення конкретних завдань. У такому проєкті учні мають вирішити конкретне завдання, що ставиться перед ними в рамках навчання;
- проєкти, що мають створити новий продукт. У цьому випадку учні працюють над проєктом, який має на меті створення нового продукту або вдосконалення існуючого.

Відмінності між цими видами проєктів полягають у меті та завданнях, які ставляться перед учнями, а також у тому, які знання та навички вони використовують для їх вирішення. Важливо враховувати ці відмінності при плануванні та реалізації проєктного навчання.

Роль вчителя та учнів у проєктному навчанні може бути різною залежно від виду проєктного навчання та його конкретної мети. Однак, в загальному можна виділити такі ролі [14]:

- створює умови для реалізації проєкту та контролює його хід;
- допомагає учням знайти та аналізувати інформацію, вирішувати завдання та проблеми, пов'язані з темою проєкту;
- допомагає учням розвивати навички та вміння, пов'язані з проєктним навчанням, та діє як ментор, що вміє працювати з учнями і їх емоціями.

Роль учнів [6]:

- стають активними учасниками проєкту, відповідають за реалізацію певних завдань, співпрацюють з іншими учасниками проєкту;
- вивчають та аналізують інформацію про тему проєкту, розвивають навички критичного мислення, логічного мислення та аналізу;

- навчаються співпрацювати з іншими учасниками проєкту, ділитися ідеями та знаннями, розвивають комунікативні навички та навички роботи в команді;

- виконують окремі завдання та дослідження, розвивають навички самостійної роботи та самоорганізації.

Побудова проєктного навчання на засадах компетентнісного підходу передбачає розвиток учнів як особистостей з компетентністю, яка є необхідною для успішного функціонування у суспільстві. Компетентнісний підхід базується на розвитку вмінь і навичок, які учні можуть застосовувати в різних сферах життя. У контексті проєктного навчання компетентнісний підхід передбачає здійснення проєктів з відповідним набором компетентностей. Наприклад, проєкт, який вимагає комунікаційних компетентностей, може включати такі етапи, як комунікація з іншими учасниками проєкту, збір інформації та її аналіз, робота з даними та інтерпретація результатів [14].

Одним з головних принципів компетентнісного підходу є забезпечення інтегрованого підходу до навчання, тобто учні повинні навчатися не лише окремих предметів, а й розвивати свої здібності та вміння в контексті реальних життєвих ситуацій. У цьому контексті проєктне навчання може бути використано як ефективний засіб розвитку компетентностей, який дозволяє учням здійснювати практичну діяльність у реальних умовах. Крім того, проєктне навчання на засадах компетентнісного підходу передбачає активну роль вчителя як фасилітатора навчання, який сприяє розвитку компетентностей учнів, включаючи критичне мислення, розвиток інтелектуальної спроможності та навичок самостійної роботи.

Вчителі також можуть допомогти учням ставити реалістичні та досяжні цілі, розкриваючи їх потенціал та підтримуючи їх у розвитку потрібних знань та навичок. Важливо, щоб вчителі не тільки засвоювали матеріал, але й розуміли, як організувати та вести проєкт, виступаючи в ролі наставника та фасилітатора. Однак, учитель не повинен бути єдиним

експертом в проєкті. Він повинен допомагати учням знаходити ресурси та експертів з різних галузей знань, які можуть підтримати розвиток проєкту. Крім того, вчителі повинні створювати сприятливу атмосферу, де учні можуть співпрацювати та взаємодіяти між собою, ділитися своїми думками та ідеями, розвивати комунікаційні навички [6].

Учні також відіграють важливу роль у проєктному навчанні. Вони повинні взяти на себе відповідальність за своє власне навчання та розвиток, активно працювати над проєктом та брати участь у різних етапах процесу. Учні повинні навчитися працювати в команді, співпрацювати з іншими та приймати конструктивну критику та відповідальність за результати своєї роботи.

Використання проєктного навчання як засобу інтеграції різних предметів є одним з найбільш популярних підходів до використання цього методу навчання. Інтегровані проєкти дозволяють учням поєднувати знання та навички з різних предметів, щоб розв'язати реальні проблеми або виконати конкретні завдання. Основна ідея полягає у тому, що учні використовують знання та навички з різних предметів, щоб створювати проєкти, які вимагають різноманітної експертизи. Наприклад, проєкт про створення газонокосарки може об'єднати знання з фізики, математики, інженерії та інших предметів.

Використання інтегрованих проєктів має кілька переваг. По-перше, це дає учням можливість побачити зв'язок між різними предметами та їхнім застосуванням у реальному житті. По-друге, це допомагає учням розвивати навички міжпредметної комунікації та співпраці. По-третє, це забезпечує більш глибоке та інтенсивне засвоєння матеріалу, оскільки учні використовують знання з різних предметів, щоб розв'язати конкретні завдання [15].

Проте використання інтегрованих проєктів вимагає від вчителів додаткового часу та зусиль для підготовки та організації проєктів, що об'єднують декілька предметів. Вчителі повинні вміти поєднувати знання з

різних предметів та створювати завдання, які дозволяють учням використовувати ці знання. Організація проєктної діяльності учнів на основі принципів самореалізації та самодіяльності є важливою складовою проєктного навчання. Ці принципи сприяють розвитку учнівської творчості та незалежності, а також дозволяють кожному учневі виявити свої інтереси та здібності.

Основні принципи організації проєктної діяльності на основі самореалізації та самодіяльності включають забезпечення:

- вибору теми проєкту: учні повинні мати можливість вибрати тему проєкту, що відповідає їхнім інтересам та здібностям;

- активна участь учнів у процесі планування та реалізації проєкту: учні повинні бути активною частиною проєкту, приймати рішення, здійснювати пошук інформації та проводити дослідження;

- вибору формату презентації проєкту: учні повинні мати можливість вибрати формат презентації проєкту, що відповідає їхнім здібностям та інтересам;

- вільного обміну думками та ідеями: учні повинні мати можливість ділитися думками та ідеями з іншими учнями та вчителями, що сприяє розвитку комунікативних навичок та розширенню кругозору;

- оцінки результатів проєктної діяльності: учні повинні мати можливість отримати зворотний зв'язок від вчителя та отримати оцінку своєї роботи.

Проєктне навчання має багато переваг та можливостей, серед яких можна виділити наступні [16]:

Розвиток критичного мислення та креативності учнів. Під час роботи над проєктом учні навчаються аналізувати інформацію, розвивати власне бачення проблеми та знаходити нестандартні рішення. Вони навчаються генерувати та оцінювати ідеї, вдосконалювати свої навички самостійної роботи, розвивати творчі здібності.

Формування комунікативних та соціальних навичок. Проектна робота сприяє розвитку комунікативних навичок учнів, оскільки вони навчаються працювати в команді, обговорювати ідеї та думки, виконувати різноманітні завдання. Учасники проекту вчаться спілкуватися, висловлювати свої думки та доброзичливо співпрацювати з іншими людьми.

Розвиток самостійності та відповідальності. Проектна робота дозволяє учням бути самостійними в своїй діяльності, відповідальними за свої рішення та дії. Вони самостійно формують свої цілі, планують свою роботу, знаходять необхідну інформацію та здійснюють свій проєкт.

Формування практичних навичок. Проектна робота дозволяє учням здійснювати практичну діяльність, досліджувати реальні проблеми та шукати конкретні рішення. Учасники проекту набувають практичних навичок роботи з різними інструментами, вчаться робити презентації.

Розвиток інтердисциплінарних зв'язків та компетенцій. Проектне навчання дозволяє учням здобувати знання та навички в різних галузях, тим самим зміцнюючи їх здатність аналізувати, визначати головну інформацію та знаходити залежності між різними областями знань.

Створення реального продукту або проєкту. Проектне навчання надає учням можливість створювати реальні продукти або проєкти, які можуть бути використані в реальному житті. Це дозволяє учням розвивати практичні навички та застосовувати знання у практичних ситуаціях.

Збільшення мотивації та зацікавленості учнів у навчальному процесі. Проектне навчання дозволяє учням бути активними учасниками свого навчання, розвивати свої інтереси та досліджувати питання, які їх цікавлять. Це сприяє підвищенню мотивації та зацікавленості учнів у навчальному процесі [7].

Стимулювання розвитку самостійності та самоорганізації. Проектне навчання надає учням можливість бути активними учасниками свого навчання, займатися самостійною роботою та самоорганізацією. Це розвиває навички самостійності та самоконтролю, що є важливими уміннями у сучасному світі.

Метод проєктного навчання може бути успішно використаний для формування ключових компетентностей учнів, які необхідні для подальшого життєвого та професійного розвитку. Зокрема, до таких компетентностей можна віднести критичне мислення, креативність, співпрацю та комунікацію, проблемне мислення та самостійність. Впровадження проєктного навчання допоможе учням набути цих навичок та здібностей, що сприятиме їхньому успішному життєвому та професійному розвитку.

Отже, проєктне навчання представляє собою важливий аспект сучасної педагогіки, спрямований на розвиток творчості, критичного мислення та практичних навичок учнів. Його сутність полягає в організації учбового процесу за принципами активності, самостійності та взаємодії. Тому воно сприяє формуванню комунікативних, творчих та аналітичних здібностей, що є ключовими в умовах постійних змін у суспільстві та технологіях.

1.2 Проблема впровадження проєктного навчання в Новій українській школі

На даний момент існують різні програми та методики з впровадження проєктного навчання в українській школі. Один з найпоширеніших підходів – це включення елементів проєктного навчання до звичайних уроків за різними предметами. Наприклад, такий підхід можна знайти в програмах для початкової школи, де запроваджується інтегроване навчання. Учні вчать різним предметам не окремо, а в комплексі, розв'язуючи цікаві завдання, що мають елементи проєкту. Також існують окремі програми з впровадження проєктного навчання, наприклад, програма «Інтелект України». Вона включає різноманітні методичні рекомендації для вчителів з проведення проєктної діяльності з учнями, а також навчальні матеріали для учнів з різних предметів, які містять елементи проєктної діяльності [16].

Крім того, існують окремі методичні посібники та порадики з впровадження проєктного навчання. Наприклад, «Порадник вчителя з

організації проєктної діяльності учнів», розроблений Міністерством освіти і науки України. В ньому містяться поради щодо вибору тем проєктів, організації роботи в групах, використання різних методів і технологій. У цілому, можна сказати, що існує багато програм та методик з впровадження проєктного навчання в українській школі. Однак, іноді відсутність змін у навчальному процесі та брак підтримки з боку адміністрації шкіл можуть стати перешкодою [8].

Проєктне навчання в Новій українській школі стикається з рядом проблем, що ускладнюють його впровадження. Стан підготовки вчителів до роботи за проєктною методикою навчання є однією з ключових проблем впровадження проєктного навчання в українській школі. Багато вчителів відчують недостатній рівень підготовки та необхідність у додатковій підтримці з боку адміністрації школи та інших колег.

Одним із можливих рішень проблеми є організація додаткових курсів та тренінгів з проєктного навчання для вчителів, що дозволить їм отримати необхідні знання та практичні навички. Також важливо підтримувати та створювати умови для педагогічного співробітництва та обміну досвідом між вчителями. Окрім цього, важливо забезпечити вчителям необхідні технічні та матеріальні ресурси для проведення проєктного навчання, такі як комп'ютери, проектори, програмне забезпечення та матеріали для виконання проєктів. Для ефективної роботи за проєктною методикою навчання вчителям також необхідно мати відповідні організаційні та комунікативні навички, що дозволять їм ефективно співпрацювати з учнями, колегами та батьками.

Таким чином, для успішного впровадження проєктного навчання в українській школі важливо забезпечити належну підготовку вчителів та створити умови для їх ефективної роботи.

Оцінка результатів впровадження проєктного навчання в українській школі може проводитись з різних точок зору: результативність навчання, розвиток креативності та творчості учнів, зміна педагогічного процесу та підвищення мотивації до навчання. Дослідження, проведені в Україні,

показують, що впровадження проєктного навчання має позитивний вплив на навчальні результати учнів, зокрема на підвищення рівня знань та розвиток креативності. Учні, які навчаються за проєктною методикою, проявляють більшу самостійність, вміння працювати в команді, здатність до аналізу та оцінки інформації, вміння розв'язувати проблемні завдання та вести проєктну діяльність [9].

Однак, впровадження проєктного навчання може стикатись з певними труднощами. Одна з них – це підготовка вчителів до роботи з проєктною методикою. Часто вчителям не вистачає знань та навичок, необхідних для проведення проєктної діяльності, а також вони можуть мати обмежені можливості для залучення до цього процесу різних джерел знань та ресурсів. Також важливою складовою успішної реалізації проєктного навчання є відповідна інфраструктура та матеріально-технічне забезпечення, що дозволить учням та вчителям працювати з сучасними інструментами та технологіями.

Багато вчителів в Україні не мають достатнього досвіду у роботі з проєктами, тому їм необхідно вивчати нові методики та практики, що допоможуть їм ефективніше працювати з учнями в рамках проєктного навчання. Відомо, що підготовка вчителів до роботи за проєктною методикою навчання є досить складним та тривалим процесом, який вимагає значних зусиль та часу.

Також варто зазначити, що багато вчителів стикаються з технічними труднощами в роботі з комп'ютерами та програмними продуктами, необхідними для роботи з проєктами. Деякі вчителі не мають необхідних знань та навичок, щоб використовувати ці інструменти ефективно, а інші можуть стикатися з труднощами відбору відповідного програмного забезпечення.

Іншою проблемою впровадження проєктного навчання в українській школі є недостатня матеріально-технічна база. Для реалізації проєктних завдань необхідні різноманітні засоби та обладнання, які часто відсутні в школах. Наприклад, для проведення досліджень та експериментів можуть знадобитись лабораторні пристрої, хімічні реактиви, моделі тощо. Для створення проєктів з

використанням комп'ютерних технологій необхідні сучасні комп'ютери, програмне забезпечення, доступ до Інтернету. Для роботи з відео- та аудіоматеріалами необхідні відео- та аудіозаписуючі пристрої, оброблювальні програми [17].

Недостатня матеріально-технічна база шкіл є однією з головних перешкод впровадження проєктного навчання, оскільки не всі школи можуть забезпечити необхідні умови для реалізації цієї методики. Також це може призвести до того, що певні проєкти будуть обмежені за обсягом та можливостями виконання, що може вплинути на якість та ефективність навчання.

Ще однією перешкодою впровадження проєктного навчання в українській школі є відсутність чітких методичних рекомендацій з цього питання. Багато вчителів відчувають відсутність настанов, які б допомагали їм ефективно використовувати проєктну методику навчання. Ця проблема може бути вирішена шляхом розробки національних методичних рекомендацій та програм для вчителів, які працюють з проєктним навчанням. Для викладачів, які мають бажання працювати з проєктним навчанням, важливо мати доступ до відповідної літератури, документації та інструкцій щодо створення та оцінювання проєктів. Також можна проводити різні тренінги та семінари для вчителів, щоб підвищити їхню кваліфікацію та допомогти їм ефективно використовувати проєктну методику навчання [18].

Роль керівництва школи у впровадженні проєктного навчання є дуже важливою. Керівництво повинно забезпечувати створення сприятливих умов для впровадження проєктного навчання, залучати вчителів до роботи за проєктною методикою навчання та організовувати методичну роботу з педагогами щодо впровадження проєктного навчання.

Серед основних завдань керівництва школи є [10]:

- забезпечення матеріально-технічної бази для впровадження проєктного навчання, зокрема, комп'ютерів, проєкторів, інтерактивних дошок;

- підготовка вчителів до роботи за проєктною методикою навчання. Керівництво повинно організувати методичні семінари, тренінги та інші заходи з підвищення кваліфікації вчителів;

- створення сприятливого психологічного клімату в школі, що сприяє впровадженню проєктного навчання. Керівництво повинно підтримувати ініціативи вчителів та давати їм можливість вільно виражати свої ідеї;

- організація методичної роботи з педагогами щодо впровадження проєктного навчання. Адміністрація має стимулювати вчителів до самовдосконалення, розробки та використання нових методик в роботі з учнями;

- встановлення системи контролю за впровадженням проєктного навчання. Керівництво повинно вести моніторинг та оцінку результатів впровадження проєктного навчання в школі.

Проєктне навчання ставить виклики не лише перед викладачами, керівництвом, а й безпосередньо перед учнями. Деякі з проблем, з якими стикаються учні під час проєктного навчання, включають [19]:

Недостатній досвід роботи в команді. Учні можуть стикатися з труднощами взаємодії з іншими учасниками команди, вирішення конфліктів та взаємодії з людьми, які мають різні погляди на завдання проєкту.

Необхідність відповідальної організації часу. Учні повинні виконувати завдання проєкту відповідно до встановленого графіку та дотримуватися дедлайнів. Це може становити проблему для деяких учнів, особливо якщо вони не мають достатньої дисципліни або планування.

Необхідність знаходження інформації та її обробки. Учні повинні знаходити достовірну інформацію про тему свого проєкту та обробляти її для досягнення мети проєкту. Деякі учні можуть стикатися з труднощами у знаходженні та обробці інформації.

Недостатнє розуміння технологій та інструментів. Учні можуть стикатися з труднощами у використанні необхідних технологій та інструментів для

досягнення мети проєкту. Це може бути особливо складним для учнів, які не мають досвіду роботи з комп'ютерами та програмним забезпеченням.

Необхідність роботи над метою проєкту. Учні повинні розуміти мету свого проєкту та працювати над досягненням цієї мети.

Іншою проблемою, з якою можуть стикатись учні під час проєктного навчання, є необхідність управління своїм часом. Працюючи над проєктом, учень може забути про інші важливі завдання, витратити на проєкт занадто багато часу або, навпаки, не вистачати часу для його успішного завершення. Для вирішення цієї проблеми важливо навчити учнів планувати свій час, ставити терміни і приділяти достатньо часу для роботи над проєктом, а також іншим завданням.

Крім того, іноді учні можуть стикатись з проблемою недостатньої мотивації для роботи над проєктом. Ця проблема може виникати, якщо учень не бачить сенсу в проєкті або не вірить у свої здібності. Для вирішення цієї проблеми важливо створити цікаву та змістовну тему проєкту, яка б відповідала інтересам учнів, а також забезпечити належну підтримку та похвалу за успішну роботу.

Нарешті, ще однією проблемою може стати недостатнє розуміння учнями процесу проєктної діяльності та того, що саме очікується від них. Ця проблема може виникнути, якщо учні не мають достатньої підготовки до проєктного навчання або якщо недостатньо чітко сформульовані завдання та вимоги до проєкту. Для вирішення цієї проблеми важливо проводити достатньої кількості підготовчих занять та забезпечити чітке формулювання завдань та вимог до проєкту.

Для вирішення проблем, з якими стикаються учні під час проєктного навчання, можна використовувати різні підходи та стратегії [21]:

- вчителі повинні мати достатній рівень компетентності в проєктному навчанні, щоб забезпечити якісне проведення уроків. Для цього можна проводити відповідні тренінги та курси підвищення кваліфікації;

- важливо створювати атмосферу довіри та співпраці, де учні можуть вільно висловлювати свої думки та ідеї, ділитися своїми досвідами та навичками;

- вчителі повинні застосовувати різні методи та форми роботи, щоб відповісти на потреби різних учнів. Це може бути індивідуальна робота, парна робота, групова робота, проєктна робота;

- вчителі повинні підтримувати учнів на різних етапах проєктної діяльності, допомагаючи їм розуміти завдання та цілі проєкту, надаючи поради щодо методів роботи, допомагаючи у вирішенні труднощів;

- важливо залучати батьків до проєктної діяльності, допомагаючи їм розуміти її значення та важливість для розвитку дитини.

Крім того, для покращення результатів проєктного навчання варто враховувати індивідуальні потреби та особливості учнів. Наприклад, використовувати різні методи та форми роботи, залучати учнів до взаємодії та колективної роботи, надавати можливість для саморозвитку та самостійної діяльності. Також важливо забезпечити належний рівень підготовки вчителів для проведення проєктного навчання. Для цього необхідно організувати педагогічні курси, семінари та тренінги, спрямовані на розвиток компетенцій, необхідних для організації ефективного проєктного навчання.

До інших можливих способів вирішення проблем, пов'язаних з проєктним навчанням, можна віднести [25]:

- забезпечення належного рівня доступності інформаційних технологій, що дозволить учням швидко та ефективно знаходити необхідну інформацію для виконання проєкту;

- стимулювання самостійності та ініціативи учнів, наприклад, за допомогою встановлення системи оцінювання, яка базується на результативності, а не на кількості завдань, виконаних учнем;

- залучення до проєктної діяльності різних фахівців та експертів з метою надання додаткової інформації та підтримки учням у роботі над проєктом;

- застосування інноваційних технологій та методик у процесі проведення проєктного навчання, що може зробити процес більш цікавим та ефективним для учнів.

Тому, незважаючи на всі вищеописані виклики, впровадження проєктного навчання в українській школі може стати ключовим елементом створення умов для глибокого розуміння предметів, розвитку критичного мислення та підготовки учнів до викликів сучасного суспільства. Вирішення цієї проблеми вимагає комплексного підходу, включаючи професійну підготовку вчителів, оновлення навчальних програм, а також створення сприятливого середовища для розвитку та реалізації інновацій у навчальному процесі.

1.3 Психолого-педагогічні особливості дітей молодшого шкільного віку

Діти молодшого шкільного віку від 6 до 10 років перебувають на початковому етапі розвитку. У цей період вони активно формують свою особистість, набувають знання та навички, розвивають свої психологічні та фізичні функції.

Особливості розвитку дітей молодшого шкільного віку

Особливості фізичного розвитку дітей молодшого шкільного віку полягають у швидкому зростанні тіла, зміні пропорцій фігури, посиленні рухової активності та координації рухів. Діти у цьому віці здатні до значної рухової активності, швидко розвиваються, мають більшу міць та витривалість. Рухова діяльність у дітей молодшого шкільного віку є важливим елементом їхнього розвитку та сприяє формуванню основ фізичної культури [23].

Психічний розвиток дітей молодшого шкільного віку характеризується швидким зростанням інтелекту, розширенням кругозору, посиленням уваги та пам'яті, розвитком мислення та мовлення. Діти у цьому віці вже здатні до абстрактного мислення, розуміють причинно-наслідкові зв'язки, мають здатність до логічного та творчого мислення. При цьому, діти ще потребують

постійного підтримки дорослих та належної організації навчального процесу для ефективного розвитку.

Емоційний розвиток дитини молодшого шкільного віку є досить складним процесом, який включає в себе формування емоційних реакцій та здатності до емпатії. Діти на цьому етапі життя досить сильно залежать від дорослих, тому важливо забезпечити їм стабільну підтримку та позитивні емоції.

Однією з основних проблем емоційного розвитку дітей молодшого шкільного віку є формування у них емоційної стійкості та регуляції емоцій. На цьому етапі дитина може переживати як позитивні, так і негативні емоції, і її поведінка може бути значною мірою залежною від того, як вона вміє їх контролювати. Також на етапі молодшого шкільного віку відбувається активний розвиток емпатії, тобто здатності співпереживати іншим людям. Це дуже важлива навичка, яка формується в процесі спілкування з оточуючими та стикається з такими поняттями, як толерантність, повага та рівність [22].

Загалом, емоційний розвиток дітей молодшого шкільного віку потребує багато уваги, підтримки та розуміння з боку дорослих, щоб допомогти їм стати стійкими до стресу, розвивати позитивні стосунки з оточенням та здатність до емпатії.

Соціальний розвиток дітей молодшого шкільного віку полягає в формуванні соціальних навичок та поведінкових звичок, які допоможуть їм взаємодіяти з іншими людьми та адаптуватися до соціальних умов. Діти починають більше часу проводити зі своїми однолітками та засвоювати соціальні ролі. Вони вчаться спілкуватися, вирішувати конфлікти та розвивати емпатію. Однією з важливих складових соціального розвитку дітей є формування навичок співпраці та колективної роботи. Проектне навчання може бути ефективним засобом розвитку цих навичок, оскільки воно передбачає спільну роботу над проектом з метою досягнення спільної мети. Діти вчаться слухати одне одного, ділитися ідеями, розв'язувати проблеми та приймати компромісні рішення [16].

Крім того, соціальний розвиток дітей молодшого шкільного віку передбачає формування навичок поведінки в групі та відповідального ставлення до своїх обов'язків. У процесі проєктного навчання діти можуть вчитися планувати свій час, виконувати завдання відповідно до своїх здібностей та забезпечувати свій власний прогрес та прогрес групи.

Розвиток мовлення є однією з найважливіших складових розвитку дитини молодшого шкільного віку. У цьому віці діти починають розвивати свої навички мовлення, збагачують свій словник, вміють будувати прості речення та починають використовувати різноманітні мовні засоби для вираження своїх думок та почуттів. Важливо, щоб у цей період дитина мала можливість спілкуватися з дорослими та ровесниками, слухати історії та казки, співати пісні та розповідати про свої враження та думки. Це допоможе збагатити її словниковий запас, вивчити правила мовлення та розвинути комунікативні навички.

Особливості мислення дітей молодшого шкільного віку

Однією з особливостей мислення дітей молодшого шкільного віку є образне мислення. Дошкільнята та молодші школярі активно використовують свою уяву, щоб створювати образи, які допомагають їм зрозуміти світ. Образне мислення дозволяє дітям створювати асоціації, уявляти собі різні об'єкти та явища, знаходити незвичайні рішення та вирішувати творчі завдання. Діти молодшого шкільного віку можуть використовувати образне мислення в різних ситуаціях, наприклад, при читанні казок, розгадуванні загадок, малюванні та конструюванні. Образи, які діти створюють у своїй уяві, можуть допомогти їм зрозуміти складні поняття та відносини між об'єктами. Наприклад, уява допомагає дітям уявити собі, як працює механізм або які процеси відбуваються в живій природі [24].

Образне мислення є важливим елементом розвитку креативності та творчого мислення дітей. Воно дозволяє дітям розвивати свою фантазію та творчий потенціал, що може бути корисним у майбутньому. Окрім того,

образне мислення сприяє розвитку мовлення та мовної культури, оскільки діти можуть описувати свої уявлення та використовувати метафори та порівняння.

Навички аналізу та узагальнення розвиваються у дітей молодшого шкільного віку, які навчаються шукати спільні ознаки у предметах, які на перший погляд можуть здатися неспорідненими. Вони навчаються порівнювати, класифікувати, узагальнювати і робити висновки. Візуальне сприйняття та мислення дуже важливі для молодших школярів, оскільки вони навчаються розрізняти форми, кольори та інші особливості об'єктів, які оточують їх. Діти навчаються розуміти різницю між кольорами, розмірами, формами та іншими характеристиками.

Логічне мислення у молодших школярів розвивається завдяки виконанню завдань, які передбачають логічне мислення та розв'язування проблем. Діти навчаються розуміти послідовності, розвивають уявлення про причинно-наслідкові зв'язки та діють на основі логіки та розуміння. Розвиток мислення в процесі навчання є надзвичайно важливим, оскільки він допомагає дітям розуміти та засвоювати нову інформацію. Під час навчання діти розвивають своє мислення, навчаються аналізувати, узагальнювати та формулювати свої думки. Це допомагає їм стати більш компетентними та розуміючими світ дорослих.

Тому наголосимо, що вивчення психолого-педагогічних особливостей дітей молодшого шкільного віку є важливим етапом в розумінні їхнього розвитку та визначенні оптимальних методів навчання та виховання. Діти цього вікового періоду перебувають на перетині важливих стадій фізичного, когнітивного та соціального розвитку, що вимагає уважного та індивідуалізованого підходу в освітньому процесі.

Висновки до 1 розділу

Проектне навчання набуває популярності як ефективний метод, який сприяє розвитку креативності та критичного мислення учнів. Проблема впровадження проєктного навчання в новій українській школі полягає в обмеженому доступі до ресурсів та недостатній підготовці вчителів. Треба подолати ці перешкоди для успішної імплементації.

Теоретичний аналіз підтвердив, що проєктне навчання базується на принципах активності, співпраці та практичного застосування знань, що сприяє глибокому розумінню матеріалу та розвитку ключових компетенцій. Вивчення психолого-педагогічних особливостей дітей молодшого шкільного віку підкреслило необхідність враховувати їхні індивідуальні потреби при розробці проєктів для навчання.

Загальні висновки свідчать про те, що проєктне навчання в новій українській школі є важливим і перспективним напрямом розвитку освіти, сприяючи активному навчанню та розвитку ключових навичок учнів. Для успішного впровадження необхідна підготовка вчителів та забезпечення доступу до необхідних ресурсів. Розуміння психолого-педагогічних особливостей дітей молодшого шкільного віку є ключовим при розробці проєктів для їхнього навчання.

РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДНО-ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА РОБОТА З ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОЄКТНОГО НАВЧАННЯ В НОВІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ШКОЛІ

2.1 Дослідження стану організації проєктної діяльності в початкових класах

У процесі написання магістерської роботи проведено дослідження щодо використання методу проєктів у початковій школі. Опитування було здійснене в Кобижчанському ЗЗСО I-III ступенів Бобровицької міської ради. У дослідженні взяли участь 8 учителів початкових класів (ДодатокБ,Д). Опитування вчителів було проведено анонімно, а узагальнені результати представлені у вигляді таблиць та діаграм.

Дослідженням охоплено 8 вчителів з великим досвідом, які працюють у сфері освіти в основному понад 5 років. Інформація про них представлена в табл. 2.1

Таблиця 2.1

№	Запитання	Варіанти відповідей	Кількість відповідей	%
1	Стаж Вашої педагогічної діяльності.	0-3 роки	1	13
		4-10 років	3	37
		Понад 20 років	4	50

На основі проведеного опитування встановлено, що всі респонденти мають знання про проєктну технологію, і принаймні не один раз успішно використовували її у своїй професійній діяльності. Практично всі вчителі чітко розуміють сутність поняття "проєктне навчання" (рис. 2.1). Це, разом із тим, що всі вчителі успішно застосовують метод проєктів на уроках, і більшість з них роблять це регулярно, свідчить про готовність педагогів використовувати нові форми та методи навчання та адаптувати їх до індивідуальних особливостей кожної дитини.

Рисунок 2.1 – Результати відповідей на друге запитання анкети

Таблиця 2.2

№	Запитання	Варіанти відповідей	К-сть відповідей	%
3	Яке твердження найбільшою мірою відображає Ваш досвід використання проектної технології у власній педагогічній діяльності	Намагався(лась) використати, але ненадто успішно	0	0
		Успішно використовував (ла) один чи кілька разів.	4	50
		Постійно та успішно використовую.	4	50

При розгляді можливостей удосконалення проектної технології виявлено, що результати анкетування серед вчителів свідчать про різноманітність досвіду використання даного методу в педагогічній практиці. Половина опитаних (50%) успішно використовувала цей підхід один чи кілька разів, водночас інша половина (50%) постійно та успішно інтегрує його в свою педагогічну діяльність.

У всіх випадках, кожен вчитель, який брав участь у опитуванні, активно працює над власним розвитком, займається самовдосконаленням (рис. 2.2).

Рисунок 2.2 – Результати відповідей на шосте питання анкети

Усі учасники опитування вважають корисним використання проєктного методу під час уроків і переконані, що проєктна діяльність сприяє кращому засвоєнню матеріалу в ході навчання. 62% опитаних вчителів вбачають основною перевагою проєктного навчання можливість отримання реального, конкретного результату власної діяльності, що є особливо важливим для молодших школярів. З одного боку, вчитель не має права оцінювати діяльність дитини, а, з іншого боку, діти молодшого віку часто втрачають інтерес до одноманітних навчальних процесів, розсіюючи свою увагу.

Проєкт, який призводить до конкретного результату, власноруч створеного, не тільки приносить задоволення, але й надає можливість отримати практичний та корисний досвід. Ще 25% респондентів відмічають, що під час проєктної діяльності діти отримують можливість працювати у групі, розвиваючи тим самим свої комунікативні навички та здобуваючи соціальний досвід (рис. 2.3).

Рисунок 2.3 – Результати відповідей на дев'яте питання анкети

У дослідженні також взяли участь 28 батьків, які були опитані щодо їхнього рівня інформованості про використання проєктних технологій (Додаток В, Е).

Результати анкетування серед батьків

Переходимо до аналізу результатів опитування батьків. Опитування проводилося анонімно і включало невелику кількість питань, спрямованих на залучення достатньої кількості відповідей для визначення рівня обізнаності опитуваних щодо проєктної діяльності та їхнього зацікавлення в її використанні. Загальні результати анкетування серед батьків представлені у таблицях та рисунках. Анкета спрямована на визначення ступеня зацікавленості батьків у проєктній діяльності та виправданості її використання. Практично всі батьки чітко розуміють сутність поняття "проєктне навчання", і лише кілька респондентів є незнайомими з цією формою діяльності. Це свідчить про позитивний інтерес батьків до навчання та виховання своїх дітей, а також про їхню відданість саморозвитку (рис. 2.4).

Рисунок 2.4 – Результати відповідей на друге питання анкети

Більшість респондентів, а саме 82%, вважають, що ця технологія є ефективнішою, цікавішою та доцільнішою для освіти дітей. Іншими словами, батьки висловлюють підтримку відмови від традиційних форм навчання та підтримують впровадження змін і вдосконалення в освітній системі.

Ці дані представлені у табл. 2.3.

Таблиця 2.3

№	Запитання	Варіанти відповідей	К-сть відповідей	%
3	Чи вважаєте Ви, що дана технологія є ефективнішою за традиційне навчання?	Так	23	82
		Ні	2	8
		Важко відповісти	3	10

З'ясовано, що майже всі батьки в різній мірі брали участь у цьому типі діяльності, що свідчить про їхню зацікавленість і підтримку цієї форми роботи. Тільки 10% батьків не брали участі і не допомагали своїм дітям у створенні проєктів (рис. 2.5).

Рисунок 2.5 – Результати відповідей на шосте запитання анкети

90% приймають доцільність використання проєктної діяльності на уроках, що дає змогу більш креативно і творчо організувати навчальний процес (рис. 2.6).

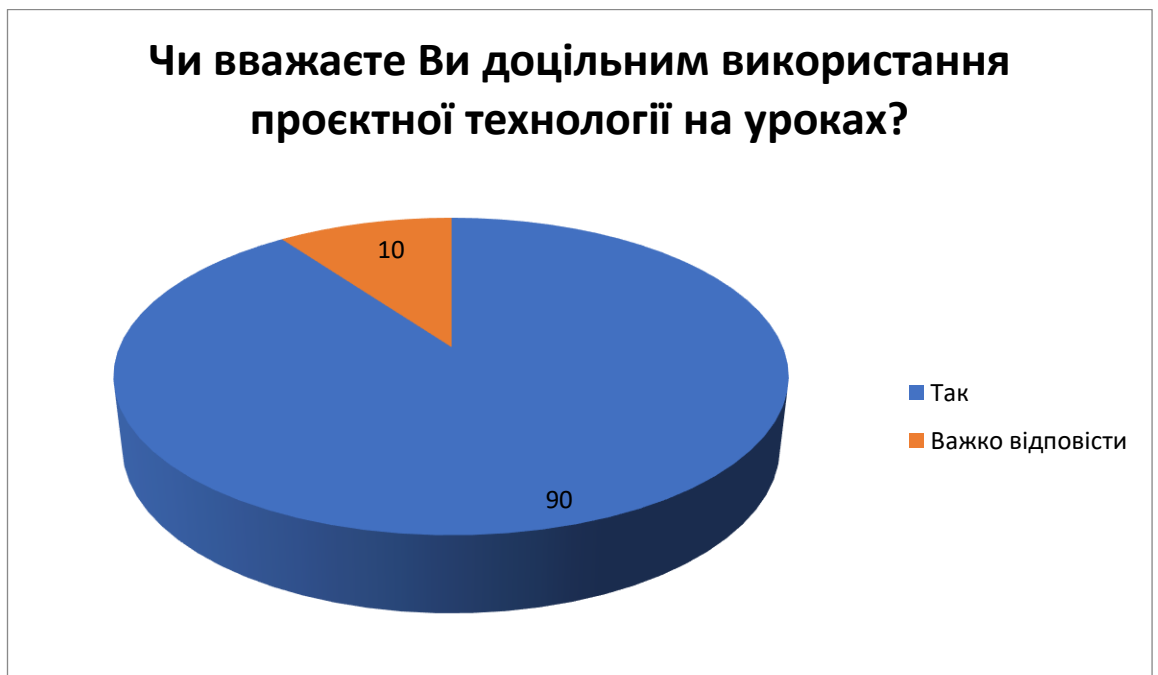

Рисунок 2.6 – Результати відповідей на сьоме запитання анкети

Також 34 учні (3-А та 3-Б класів) взяли участь у дослідженні даної теми. Статус контрольного класу отримав 3-А клас (кількість дітей – 17), статус експериментального класу – 3-Б клас (кількість дітей – 17) вище зазначеної школи.

Мета дослідження полягала у виявленні сформованості критеріїв та показників рівня розвитку пізнавального інтересу у молодших школярів. Для перевірки висунутої гіпотези було проведено педагогічний експеримент, який передбачав три етапи:

1 етап – констатувальний (було проведено первинну діагностику рівня сформованості пізнавального інтересу молодших школярів в експериментальному і контрольному класах).

2 етап – пошуково-дослідна робота (учням експериментального класу в календарно-тематичне планування включили метод проектів для покращення показників рівня розвитку пізнавального інтересу у молодших школярів ; у контрольному класі проводилися навчальні заняття, передбачені навчальним планом, на основі застосування звичайних вправ і завдань).

3 етап – контрольний (було здійснено повторну діагностику рівня розвитку пізнавального інтересу у молодших школярів експериментального і контрольного класів).

Розглянемо процедуру проведення та результати констатувального етапу дослідження (табл. 2.4).

Таблиця 2.4

Змістовна характеристика критеріїв та показників рівня розвитку пізнавального інтересу в молодших школярів

Критерії	Показники
Пізнавальна активність	Інтенсивність питань; концентрація уваги; зосередженість на питанні; позитивні емоційні переживання та почуття; потреба в інтелектуальних досягненнях; ділиться думкою з однокласниками, учителем
Пізнавальна самостійність	Інтерес до виконання; прояв ініціативи та самостійності у постановці завдань та

Критерії	Показники
	виборі способу реалізації задуманого; концентрація уваги; звернення до додаткової літератури
Інтерес до навчальної діяльності	Інтерес до цієї діяльності; зацікавленість у процесі дій; привабливість фактів та явищ; знайомиться із додатковою літературою; ділиться новими враження з однокласниками, друзями.

На основі виділених критеріїв, а також для обробки результатів дослідження та отримання кількісних показників було виділено три рівня сформованості пізнавального інтересу у молодших школярів: початковий, середній та високий.

Початковий рівень – не виявляють самостійності у процесі виконання завдань, втрачають до них інтерес при труднощі та виявляли негативні емоції (засмучення, роздратування), не задають пізнавальних питань; потребують поетапного пояснення умов виконання завдання, показ способу використання тієї чи іншої готової моделі, за допомогою дорослого.

Середній рівень – великий ступінь самостійності у прийнятті завдання та пошуку способу її виконання. Зазнаючи труднощів у вирішенні завдання, діти не втрачають емоційного ставлення до них, а звертаються за допомогою до вчителя, ставлять питання для уточнення її умов виконання та отримавши підказку, виконують завдання до кінця, що свідчить про інтерес дитини до цієї діяльності та про бажання шукати способи вирішення завдання, але разом із дорослим.

Високий рівень – прояв ініціативності, самостійності, інтересу та бажання вирішувати пізнавальні завдання. У разі труднощів діти не відволікаються, виявляли завзятість та наполегливість у досягненні результату, яке приносить їм задоволення, радість та гордість за досягнення.

Для визначення сформованості пізнавального інтересу нами були запропоновані такі методики:

«Пізнавальна активність молодшого школяра» А. Гірчинської (Додаток Г)

Мета методики: оцінити ступінь виразності пізнавальної активності молодших школярів. Для проведення даної методики учням було надано бланки з п'ятьма питаннями та можливими трьома варіантами відповідей. Молодшим школярам були роздані стандартизовані анкети, їм потрібно було вибрати з пред'явлених можливих варіантів відповідей якийсь один.

Отримані результати представлені на рис. 2.7.

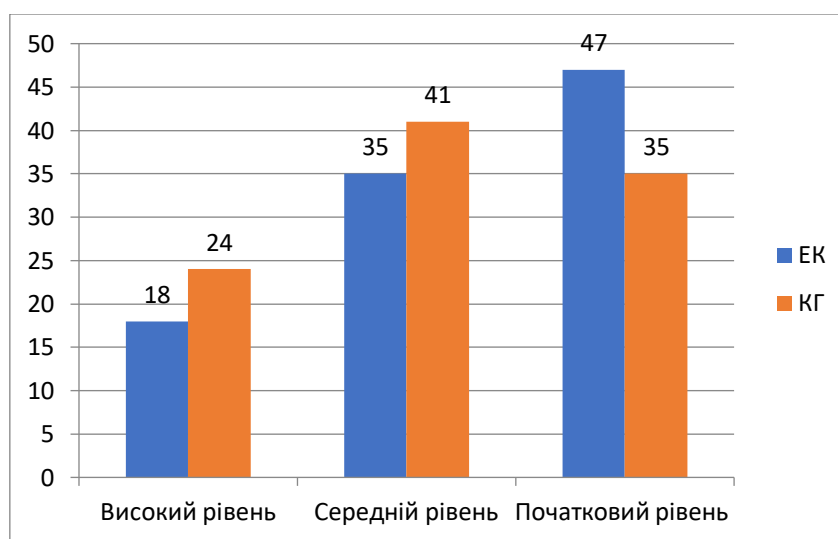

Рисунок 2.7 – Рівень сформованості пізнавальної активності в молодших школярів

З рис. 2.7 бачимо, рівень сформованості пізнавальної активності в експериментальному та контрольному класах виявлено:

Високий рівень пізнавальної активності виявили у 18% (3 учні) експериментального класу і 24% (4 учня) контрольного класу. Ці діти виявляли ініціативу у виконанні створення та реалізації проєктів, самостійність, були зацікавлені та хотіли розв'язувати задачі, не відволікалися та були наполегливими.

Середній рівень пізнавальної активності показали 35% (6 учнів) експериментального класу і 41% (7 учнів) контрольного класу. Для цих дітей

також присутня зацікавленість і самостійність у вирішенні завдань, при необхідності діти задавали уточнюючі питання, задля вирішення складніших задач, іноді виникали вагання, щодо ухвалення самостійних рішень, старалися виконувати поставлені завдання.

Початковий рівень мають 47% (8 учнів) експериментального класу та 35% (6 учнів) контрольного класу. Діти з низьким рівнем пізнавальної активності взагалі не проявляли ініціативи у вирішенні поставлених завдань, за браком необхідних знань не приймали участь у обговоренні даного проєкту, не були зацікавлені у створенні і реалізації проєкту.

Методика «Пізнавальна самостійність молодшого школяра» А.Гірчинської (Додаток Г)

Мета методики: виявити ступінь виразності пізнавальної самостійності молодших школярів

Для проведення даної методики кожному учаснику було роздано заздалегідь підготовлену анкету з 5 питаннями, що мають наступні варіанти відповідей: а) так – 3 бали; б) іноді – 2 бали; в) ні – 1 бал. Учням було запропоновано обрати один із варіантів відповіді, з яким він згоден.

Отримані результати представлені рис. 2.8.

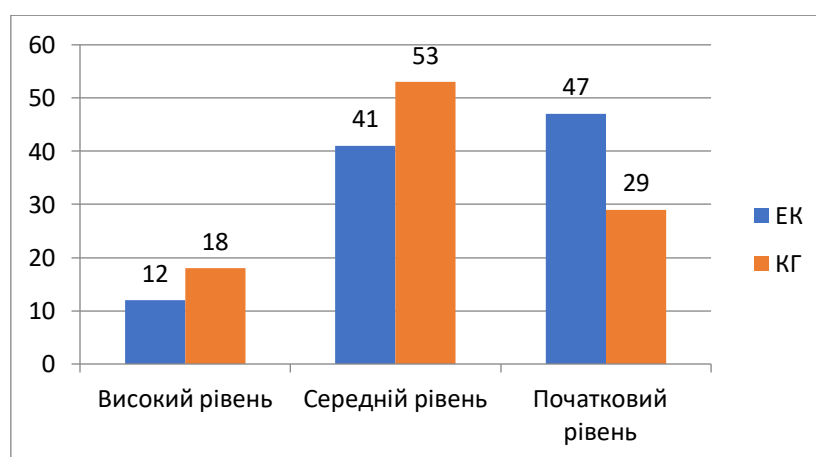

Рисунок 2.8 – Рівень виразності пізнавальної самостійності молодших школярів

З рис. 2.8 бачимо, рівень виразності пізнавальної самостійності в експериментальному та контрольному класах виявлено :

Високий рівень пізнавальної самостійності молодших школярів в експериментальному класі показали 12% (2учні), а в контрольному класі виявлено 18% (3 учні). Ці діти проявляли свою творчість, відрізнялися від інших дітей глибоким мисленням та вмінням працювати самостійно і мали неабиякий авторитет у груповій роботі.

Середній рівень показали 41% (7 учнів) експериментального класу і 53% (9 учнів) контрольного класу. Діти із середнім рівнем пізнавальної самостійності демонстрували основні навички самостійності(творче мислення, аналіз інформації, оцінка власних досягнень), але на протязі виконання різного роду завдань потрібна була підтримка з боку вчителя, були вагання у реалізації самостійних завдань.

Початковий рівень мають 47% (8 учнів) експериментального класу і 29% (5 учнів) контрольного класу. Ці діти не виявляли бажання самостійно вносити власні ідеї, щодо теми проєктів, мали низький рівень організації і планування в роботі над поставленими завданнями, майже не комунікували у груповій роботі. Не мали навичок аналізувати, досліджувати та представляти отриманий результат.

"Методика з конвертами" Г. Щукіної (Додаток Г)

Мета методики: виявити рівень пізнавального інтересу молодших школярів через навчальну діяльність Ця методика проводилася з кожним учнем індивідуально. Учням пропонувалося на вибір 5 конвертів, кожен конверт був під своєю назвою, напрямом діяльності та певного кольору. У конвертах було по 3 питання, учню пропонувалося вибрати будь-який питання, на яке він хоче відповісти.

Грамотна, розважлива, поширена та чітка відповідь оцінювалась, як високий рівень. Відповідь на друге питання середнього рівня, від учня також була потрібна грамотна і чітка відповідь, але питання містило одне конкретне

питання, на яке можна було відповісти, не розмірковуючи, а одразу назвати відповідь.

Відповідь на запитання, яке не вимагало від учня особливих зусиль Було оцінено, як низький рівень. Результати представлені на рис. 2.9.

Високий рівень пізнавального інтересу молодших школярів через навчальну діяльність у експериментальному класі становить 12% (2 учні), а в контрольному класі виявлено 18% (3 учні).

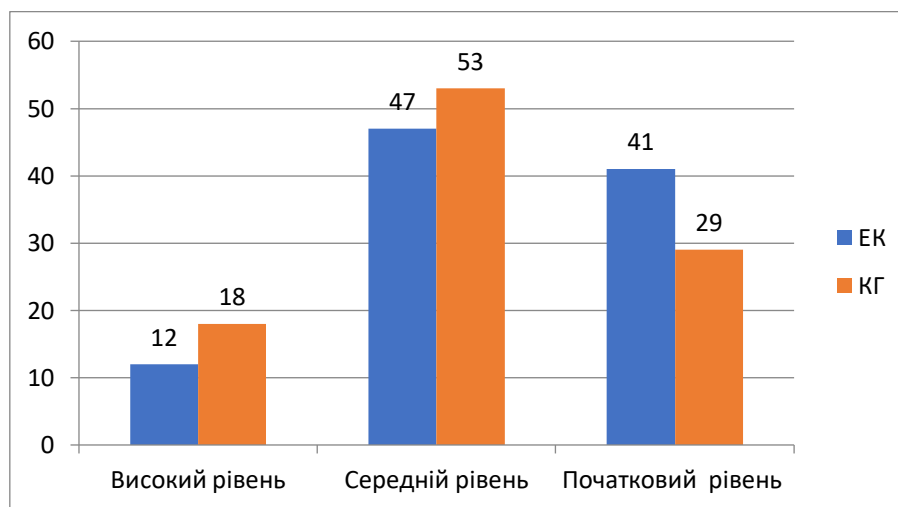

Рисунок 2.9 – Рівень пізнавального інтересу молодших школярів через навчальну діяльність

Середній рівень: показали 47% (8 учнів) експериментального класу і 53% (9 учнів) контрольного класу.

Початковий рівень: мають 41% (7 учнів) експериментального класу і 29% (5 учнів) контрольного класу.

Проаналізувавши відповіді учнів, можна дійти невтішного висновку, що більшість молодших школярів проводила вибір конвертів спрямовано та обдуманно. У той же час не всі обирали рішення. складних питань, які потребують зусиль, тому кілька школярів показали початковий рівень.

Молодші школярі захоплено вибирали конверт, на запитання у конверті із задоволенням відповідали, ставили зустрічні питання, наводили особисті приклади, деякі учні, не приховуючи своїх емоцій, жваво та емоційно давали

відповіді на запитання, і саме це свідчило про наявність у учня пізнавального інтересу.

Виходячи з наведених даних, можна визначити, на якому рівні перебувають розвиток пізнавального інтересу в учнів. Всі дані представлені на рис. 2.10.

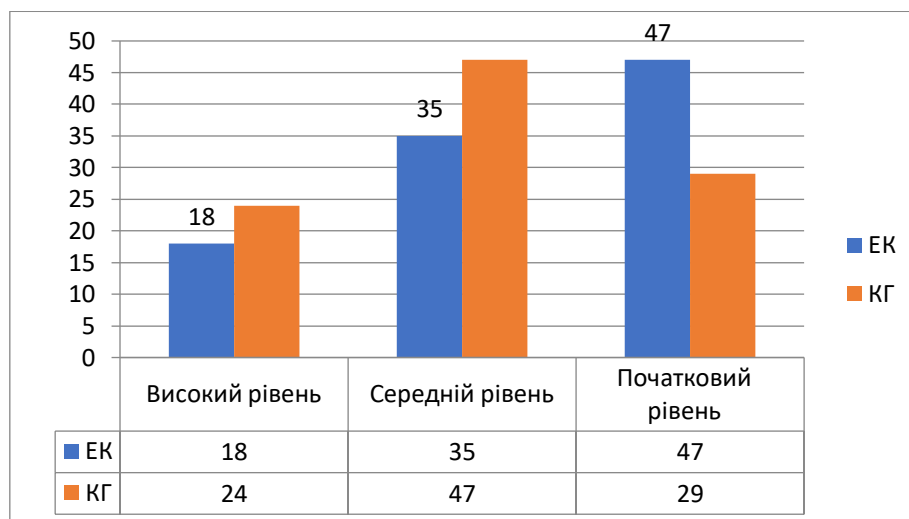

Рисунок 2.10 – Показники рівня сформованості пізнавального інтересу в учнів експериментального та контрольного класів.

З рис. 2.10 бачимо, що з високим рівнем сформованості пізнавального інтересу в учнів у експериментальному класі виявлено 18% (3 учнів), а в контрольному класі виявлено 24% (4 учні).

Середній рівень сформованості пізнавального інтересу показали 35% (6 учнів) експериментального класу і 47% (8 учнів) контрольного класу.

Початковий рівень сформованості пізнавального інтересу мають 47% (8 учнів) експериментального класу і 29% (5 учнів) контрольного класу.

Узагальнимо результати, представлені на рис. 2.10, після виконання усіх методик більшість дітей характеризуються початковими та середніми показниками сформованості пізнавального інтересу.

Отримані результати можуть бути дуже корисними як опорна схема для подальших спостережень за дитиною та формування індивідуального освітнього маршруту. З їхньою допомогою легше зробити розвиток дитини

всестороннім та гармонійним, дати рекомендації щодо розвитку пізнавального інтересу, що є запорукою успішності навчання.

Таким чином, аналіз результатів діагностики сформованості пізнавального інтересу у учнів 3 класу показав, що високий рівень сформованості пізнавального інтересу мають дуже мало учнів, більшість характеризуються наявністю середнього та початкового рівня сформованості пізнавального інтересу. Більше того, зазначається зниження зацікавленості учнів у шкільному навчанні. Крім того, у ході дослідно-експериментальної роботи ми зіткнулися з низкою проблем:

- початковий рівень самостійності учнів у навчальному процесі;
- невміння дотримуватися прочитаної інструкції, яскраво виражене в нездатності уважно прочитати текст та визначити послідовність дій, а також виконати роботу від початку до кінця відповідно до завдання;
- розрив між пошуковою, дослідною діяльністю учнів та практичними вправами, під час яких відпрацьовуються навички;
- відсутність навичок перенесення знань з однієї освітньої області в іншу, з навчальної ситуації – у життєву.

Багато з цих проблем є наслідком початкового рівня сформованості пізнавального інтересу молодших школярів, і, як результат, відсутністю мотивації. Все це говорить про необхідність організації дослідно-пошукової роботи з розвитку пізнавального інтересу в молодших школярів засобами проєктної діяльності.

2.2 Організація дослідно-пошукової роботи щодо розвитку пізнавальних інтересів молодших школярів засобами проєктної діяльності

У ході дослідно-пошукової роботи ми виходили з того, що проєктні роботи дітей є одним із способів перевірки, успішного самостійного творчого пошуку учня, який показує глибину засвоєння знань та творчого розвитку особистості.

Знання виявляються в нестандартній, новій ситуації та вимагають від дітей використання умінь із різних освітніх областей. Розкривається рівень особистісного ставлення учнів до навчального процесу. Виявляється вміння працювати в колективі та здатність брати на себе відповідальність за якість виконаної роботи. В учнів проявляється навчальна ініціатива та самостійність, відбувається їх становлення як особистості, здатної активно діяти в сучасне життя.

Організація проєктної діяльності у рамках дослідно-пошукової роботи з розвитку пізнавального інтересу у молодших школярів була спрямована на формування наступних компонентів пізнавального інтересу:

1. Емоційний - який здійснюється у взаємодії з іншими учнями, у процесі надання допомоги.
2. Інтелектуальний – проявляється в аналізі, порівнянні та узагальненні отриманої інформації.
3. Творчий компонент - це вміння комбінувати різні види діяльності.

За підсумками проведених нами діагностик ми виявили початковий рівень розвитку пізнавального інтересу у учнів. На основі цих даних нами було здійснено підбір спеціальних методів процесу, прийомів для реального формування пізнавального інтересу у молодших школярів у позаурочній та навчальній діяльності.

Відповідно з висунутою гіпотезою, нами були запропоновані розроблені проєкти з формування самого пізнавального інтересу у молодших школярів.

Організація проєктної діяльності в НУШ націлена на формування в учнів вищезгаданих якостей учня початкової школи. Основна мета розроблених проєктів: розвиток інтелектуально-творчого потенціалу особистості дитини через систему корекційно-розвиваючих вправ [26].

Відповідно до мети нашої експериментальної роботи визначаються конкретні завдання:

- розвиток пізнавальних здібностей молодших школярів;
- розвиток творчих здібностей молодших школярів;

- розширення кругозору учнів;
- розвиток емоційно-вольової сфери дітей;
- формування прагнення учнів до особистісного зростання.

Розвиток пізнавальних здібностей за допомогою методу організації проєктної діяльності в початковій школі формують комплекс спеціально розроблених занять, що поєднують у собі розвиваючі вправи з різноманітним пізнавальним матеріалом. Що в сукупності забезпечує розвиток пізнавальних потреб учнів, і їх психічних якостей: всіх видів пам'яті, уваги, спостережливості, швидкості реакції, уваги, мови, просторового сприйняття, комунікабельності. Таких здібностей мислення, як аналіз, синтез, виняток зайвого, узагальнення, класифікація, встановлення логічних зв'язків, здатність до конструювання.

Зміст проєктної діяльності: інтегровані завдання з різних галузей знань: української мови та літературного читання, математики, ЯДС, позаурочна діяльність. Тематичні заняття, подані в ігровій формі, сприяють невимушеному розвитку розумових якостей учнів, формування загальних інтелектуальних умінь, розширення кругозору, розвитку пізнавальних здібностей, і зрештою – досягненню хороших результатів у навчанні.

Рекомендовані способи стимулювання творчої активності школярів у проєктуванні це: забезпечення сприятливої атмосфери. Доброзичливість із боку педагога, його відмова від висловлювання критики на адресу дитини. Збагачення навколишнього середовища дитини різноманітними новими для неї предметами з розвитку її допитливості. Широке використання питань розкритого багатозначного типу [31].

Очікувані результати збільшення кількості дітей, охоплених організованим дозвіллям; виховання поважного ставлення до свого села, школи, почуття гордисті за свою країну; виховання у дітей толерантності, навичок здорового способу життя; формування почуття громадянськості та патріотизму, правової культури; розвиток соціальної культури учнів через систему учнівського самоврядування та реалізація, зрештою, основна мета

проектної діяльності – досягнення учнями необхідного для життя у суспільстві соціального досвіду та формування в них прийнятої суспільством системи цінностей (табл. 2.6).

Таблиця 2.6

Календарно-тематичне планування проєктів у 3 «Б» класі

Тема проєкту	Мета проєкту	Формування пізнавальних умінь
Українська мова та літературне читання		
«Перлинки української мови»	Виконання проєкту полягає у конструюванні текстів казок, оповідань із запропонованих частин, розфарбовування або малювання ілюстрацій та створення дитячих книжечок.	Розвиток допитливості ініціативи у навчанні та пізнавальної активності
«Наші українські народні казки»	Працюючи над виконанням проєкту кожен із школярів обирає собі українську народну казку та змінює її на власний розсуд, замінюючи одного або кількох героїв (або додаючи одного чи кількох героїв), змінюючи сюжет або кінцівку казки, пропонуючи продовження казки тощо.)	Розвиток допитливості, ініціативи у навчанні та пізнавальної активності, вміння ставити питання та знаходити відповіді
«Моя книга»	Працюючи над виконанням проєкту кожен із учнів записує, наклеює у зошит власні твори та інші творчі роботи, створює ілюстрації, аплікації та ін	Долучення до дослідницької та проєктної роботи. Вміння робити висновки та узагальнення
Мовне свято «Грамоти вчиться-завжди згодиться»	Такий проєкт сприятиме поглибленню знань учнів з української мови, створить позитивну атмосферу, сприяючи формуванню позитивного ставлення до мовного навчання.	Розвиток допитливості, ініціативи у навчанні та пізнавальної активності, вміння ставити питання та знаходити відповіді
«Зима в Загадках»	Познайомити учнів зі значенням фразеологізму «засукавши рукава», підібрати ігри на розвиток уваги, логічного мислення, фонематичного слуху	Розвиток допитливості, ініціативи у навчанні
«Приказка – квіточка, прислів'я - ягідка»	Підготувати та провести розмову про жанрових особливостях казки та види казок. Познайомити з змістом популярних казок через читання листів від казкових героїв, загадування загадок та ребусів	Розвиток допитливості, ініціативи у навчанні та пізнавальної активності, вміння ставити питання та знаходити відповіді.

Тема проєкту	Мета проєкту	Формування пізнавальних умінь
		Планування своїх дій під керівництвом вчителя
Українська народна казка Наддніпров'я «Осінь». Театралізація казки	Підготувати завдання на розвиток почуття ритму та артистичних здібностей	Планування своїх дій під керівництвом вчителя Розвиток допитливості, ініціативи у навчанні
Математика		
«Про що розповідають одиниці маси, місткості»	Формування математичних компетентностей у рамках вивчення теми та реалізація наскрізних ліній «Громадянська відповідальність» і «Підприємливість та фінансова грамотність»; формування інформаційної компетентності в учнів; розвиток інтересів до вивчення математики.	Розвиток допитливості, ініціативи у навчанні та пізнавальної активності. Планування своїх дій під керівництвом вчителя
«Грошові одиниці в Україні»	Надання учням інформації про сучасні грошові одиниці України, їхні особливості та важливість у фінансовій системі країни; розвиток умінь аналізу та критичного мислення щодо фінансових питань.	Розвиток допитливості, ініціативи у навчанні. Планування своїх дій під керівництвом вчителя
«Математика в побуті»	Зміцнення умінь використовувати основні математичні операції (додавання, віднімання, множення, ділення) для вирішення повсякденних задач, використання різних інструментів та технологій для вирішення математичних задач в побуті (наприклад, застосування мобільних додатків для ведення бюджету).	Формування вмінь самостійно вирішення математичних завдань в побуті, підвищення їхньої впевненості в своїх здібностях.
«У магазині іграшок»	Навчання учнів раціонально використовувати гроші, розуміти ціну товарів та здійснювати розрахунки під час покупок, сприяння розвитку командної роботи шляхом об'єднання учнів у групи для спільного планування та вибору іграшок.	Розвиток допитливості, ініціативи у навчанні та пізнавальної активності, вміння працювати групі.
ІК: «Я досліджую світ»		
«Традиції моєї сім'ї»	Вчити поняттю «традиції», нагадати про державні і народні символи, свята та звичаї українського народу, виховувати повагу до родинних зв'язків, звичаїв, дбайливе ставлення до батьків.	Долучення до дослідницької та проєктної роботи. Вміння працювати в групі, робити висновки та узагальнення
«Друзі планети: Вчимося»	Формування у дітей екологічної компетентності, усвідомлення важливості збереження природи та	Розвиток допитливості, ініціативи у навчанні та

Тема проєкту	Мета проєкту	Формування пізнавальних умінь
берегти навколишнє середовище»	раціонального використання ресурсів. Залучення учнів до активної діяльності для покращення навколишнього середовища та збереження природи.	пізнавальної активності, вміння працювати в групі. Формування вміння самостійно вирішення математичних завдань в побуті, підвищення їхньої впевненості в своїх здібностях.
«Тварини – це не іграшки, а наші друзі»	Ознайомити учнів із важливістю поважного та відповідального ставлення до тварин, формування у дітей етичних принципів та підвищення рівня їхньої свідомості про права та потреби тварин.	Учні вчаться збирати та обробляти інформацію про тварин для аналізу та використання в інших проєктах, оцінювати якість своєї роботи та роботи інших, самокритично оцінювати свій внесок в спільний проєкт
Виховні проєкти		
«Хай мужність не полишає нас. Хай мирне небо сяє над нами»	Проєкт спрямований на підняття свідомості про мир, розуміння міжнародної солідарності та виховання в учнів патріотизму та гуманізму.	Планування та виконання кроків проєкту, встановлення часових рамок та ресурсів. Створення мистецьких робіт, які виражають прагнення до миру, залучення до волонтерської діяльності
«Хліб святий»	Поглибити знання учнів про хліб, про народні звичаї, пов'язані з хлібом, виховувати в учнів повагу до хліборобів.	Формування дослідницької компетентності, розвивати вміння документально та художньо оформлювати зібраний матеріал

Робота над проєктом передбачає співпрацю учня та вчителя. Тільки колективна діяльність з учителем над проєктом дасть учневі можливість освоїти нові знання, вміння та навички, удосконалити вже існуючі.

Таким чином, ми робимо висновок, що проєкт це мета, прийнята та засвоєна дітьми, яка зацікавила їх. Використання проєктної діяльності дозволяє формувати та активізувати пізнавальний інтерес молодших школярів; даємо можливість експериментувати, аналізувати здобуті знання, розвивати комунікативні навички.

Насамперед було проведено підготовку до впровадження проєктної діяльністю у практику роботи з учнями 3 «Б» класу, в рамках якої проведено класну годину, на якій було проведено пояснення суті методу проєктів доступною для дітей мовою. В рамках організації методу проєктів в 3-Б класі, були запропоновані теми для організації проєктної діяльності з розвитку пізнавального інтересу у молодших школярів [27]:

1. Розкажи про себе.
2. Традиції моєї сім'ї.
3. Тварини – це не іграшки, а наші друзі.
4. Друзі планети: Вчимося берегти навколишнє середовище.
5. Про що розповідають одиниці маси, місткості.
6. Хліб святий.
7. Мужність і відвага: Україна більше за життя (Додаток Є).

Саме ці проєкти і були реалізовані в рамках дослідно-пошукової роботи.

1. Проєкт «Розкажи про себе».

Досвід роботи з міні-проєктами дозволив розпочати реалізацію більш довгострокових проєктів. Яскравими та цікавими вийшли індивідуальні проєкти «Розкажи про себе», які вилилися в один продукт – електронний альбом про дітей 3 «Б» класу.

Мета: Виявлення інтересів дітей, їх творчих та пізнавальних здібностей.

Завдання проєкту: формування у учнів комунікативної компетенції; уважного, дбайливого та доброзичливого ставлення до своїх однокласників; необхідність розуміння того, що кожна учень у нашому класі цікавий, важливий і вартий уваги.

Робота над проєктом:

1-й етап: вибір теми. Учням було запропоновано продумати, як можна уявити свої захоплення, інтереси. Обговорили форму презентації.

2-й етап: вихід на батьків (глибше розуміння теми проєкту).

3-й етап: презентація проєкту. Проєкт «Розкажи про себе» дозволив учням розкритися самим і краще пізнати інших. Одні діти приготували усне

оповідання з показом своїх талантів та захоплень. Інші грали на музичних інструментах, показували фізичні вправи, танцювали.

Школярі супроводжували розповідь презентацією. Вчитель, використовуючи комп'ютерні технології, допомогла створити спільну презентацію «Моя шкільна родина».

2. Проєкт «Традиції моєї сім'ї».

Цей проєкт проходив у рамках інтегрованого курсу Я досліджую світ.

Тривалість (планована за проєктом загалом): 2-3 заняття.

Мета проєкту:

- підвищити інтерес учнів до своєї сім'ї. виховувати на звичаях та традиціях народу справжніх патріотів.

Ресурси: сім'я, сімейні традиції української родини, домашні фотографії.

План проведення подано у табл. 2.7.

Таблиця 2.7

№	Що зроблено	Домашня робота
1 заняття	Складання розповіді про свою сім'ї. Діти створюють колаж свята та звичаї українського народу підготувати розповідь про звичаї своєї сім'ї	Підібрати фотографії про своїх рідних та оформити у альбомі. Підготовка усної презентації. Також можна було виявити творчість: 1. Вставити малюнок сім'ї чи знімок колажу з фотографій. 2. Підготувати розповідь про звичаї своєї сім'ї. 3. Знайти цікаві лайфаки про державні або народні символи..
2 заняття	Презентація Перегляд презентації: https://sway.office.com/vdwxahU3XsK6gSp?ref=Link	Немає

У результаті діти познайомили одне одного зі своєю сім'єю, навчилися спілкуватися, створено сторінки портфолію сім'ї дитини. Даний проєкт можна назвати – сімейний. Він розширив кругозір дітей та дорослих, наповнив їх творчою енергією, сприяв позитивним змінам сім'ї, допоміг вибудувати взаємодію та співпрацю сім'ї.

3. Проєкт «Тварини-це не іграшки, а наші друзі»

Цей проєкт проходив у рамках інтегрованого курсу Я досліджую світ.

Мета проєкту: ознайомити учнів із важливістю поважного та відповідального ставлення до тварин, формування у дітей етичних принципів та підвищення рівня їхньої свідомості про права та потреби тварин.

Завдання проєкту: збагатитися знаннями про домашніх тварин; навчитися піклуватися за домашніми улюбленцями; прищеплювати бажання наслідувати приклад гуманного відношення до наших менших братів.

Очікувані результати: збагачення знань учнів про права домашніх тварин; спонукання учнів по догляду за тваринками; знайомство учнів з людьми, які проводять акції, спрямовані на захист тварин.

Проєкт розроблений для дистанційного навчання у програмі Microsoft OneNote. <https://1drv.ms/o/s!ArLjS-iW-4yebwaHph-kyi2381w?e=ynPu6d>

Підсумком реалізації проєкту «Тварини-це не іграшки, а наші друзі» стала презентація на класних батьківських зборах.

4.Проєкт «Друзі планети: Вчимося берегти навколишнє середовище»

Цей проєкт проходив у рамках інтегрованого курсу Я досліджую світ.

Мета проєкту: Формування у дітей екологічної компетентності, усвідомлення важливості збереження природи та раціонального використання ресурсів.

Завдання проєкту: Залучення учнів до активної діяльності для покращення навколишнього середовища та збереження природи. Очікувані результати:учень розуміє значення води у житті людини, кількості та якості питної води, робить висновки та застосовує набуті знання про екологічні засоби прання та прибирання.

Показ короткометражного відео:
<https://www.youtube.com/watch?v=OEU2GfVpwlYщe>

Перегляд відео «Забруднення води. Охорона водойм від забруднення»:
<https://youtu.be/QIqKC5ScMEc>

Організація прибирання території навколо школи.

Тема: Вода. Практична робота. Ознайомлення з властивостями води.

Мета: дослідницький підхід до пізнання властивостей води, формувати уявлення про зміни станів води; розширити уявлення про взаємозв'язки води з іншими об'єктами природи; виховувати бережливе ставлення до води, виховувати любов до природи.

Творча діяльність: малювання або створення плакатів, які популяризують екологічні питання. Виготовлення або написання оповідань про природу та її важливість. до води, виховувати любов до природи. Підсумок проекту, обговорення важливості дбайливого ставлення до навколишнього середовища.

Висловлення побажань щодо подальших дій для збереження природи.

5. Проєкт «Про що розповідають одиниці маси, місткості»

Цей проєкт проходив на уроці з математики.

Мета проєкту: формування математичних компетентностей у рамках вивчення теми «Одиниці маси, місткості» та реалізація наскрізних ліній «Громадянська відповідальність» та «Підприємливість та фінансова грамотність»; формування інформаційної компетентності в учнів; розвиток інтересів до вивчення математики.

Завдання проєкту:

1. Використавши ресурси мережі Інтернет, знайти відомості про історію виникнення одиниці маси, місткості.
2. Розширити знання про сфери застосування одиниці маси, місткості;
3. Розвивати вміння створювати математичну модель до життєвої задачі;
4. Розвивати пізнавальний інтерес учнів;
5. Формування комунікативних навичок в учнів.

Проблемне питання: Чи допомагають одиниці маси, місткості людині у його професійній діяльності або в житті?

Етап 1. Організаційний

Розподілити учнів на групи:

*історики

*науковці

*математики

Етап 2. Виконання проєкту

Група «історики»

Мета: ознайомитися з історією виникнення одиниці маси, місткості.

Завдання:

1. Використати ресурси мережі Інтернет, знайти відомості про історію виникнення одиниці маси, місткості;
2. Створити буклет роботи групи;
3. Презентувати перед учнями буклет «Історія виникнення одиниці маси, місткості»

Етап 2. Виконання проєкту

Група «науковці»

Мета: з'ясувати використання одиниці маси, місткості у різних професіях.

Завдання:

1. Взяти інтерв'ю у дорослих та з'ясувати, чи використовують вони у своїй професійній діяльності;
2. Створити карту професій «Професія і одиниці маси, місткості»;
3. Презентувати перед учнями карту професій.

https://www.canva.com/design/DAF1EcaWICI/dXDrtD6demoA5L9WBEHd5w/edit?utm_content=DAF1EcaWICI&utm_campaign=designshare&utm_medium=link2&utm_source=sharebutton

Етап 3. Виконання проєкту

Група «математики»

Мета: скласти задачі на обчислення одиниці маси, місткості (по карті професій «Професія і одиниці маси, місткості»)

Завдання:

1. Скласти задачі на обчислення одиниці маси, місткості;
2. Презентувати перед учнями задачі на обчислення одиниці маси, місткості, пов'язаних з різними професіями.

Етап 4. Представлення проєкту

Група «історики»

Буклет «Історія виникнення поняття одиниці маси., місткості»
https://www.canva.com/design/DAF1BvN5Aes/ZzZW3NF9t5ab2ZGcRnd1VA/edit?utm_content=DAF1BvN5Aes&utm_campaign=designshare&utm_medium=link2&utm_source=sharebutton

6.Проект «Хліб святий

Тип позаурочного заходу: година спілкування (за методом проєктів).

Обладнання: випічка, вірші, ілюстрації, малюнки до теми проєкту, виставка книг, презентація.

I. Підготовчий етап.

Мета проєкту

Розробка проєкту " Хліб святий" націлений на те, щоб поглибити знання учнів про хліб, про народні звичаї, пов'язані з хлібом; виховувати в учнів дбайливе ставлення до хліба та повагу до хліборобів; викликати бажання берегти хліб, поважати працю трудівників поля; розвивати мовлення, збагачувати словниковий запас; виховувати пошану до хліба, до людей, які над ним працюють. Під час проєкту використано вірші , прислів'я, сценки, пісні, відео.

Завдання проєкту:

- викликати бажання розповідати вивчені вірші й слухати нові.
 - формувати вміння самостійно шукати нову інформацію в різних джерелах.
 - формувати в учнів бажання читати .
 - створити збірку власних віршів про хліб.
 - створити альбом ілюстрацій до творів «хліб святий».
- зібрані дані упорядкувати, художньо оформити, доповнити, по можливості, фотографіями та малюнками та занести до матеріалів папки «Хліб святий».

Характер проєкту:

За кінцевим результатом: практико – орієнтований.

За кількістю учасників: колективний.

За тривалістю: короткотривалий.

За ступенем самостійності: дослідницько–пошуковий.

За характером контактів: вчитель, учні, сім'я, родина, друзі.

Термін реалізації проєкту: 2 тижні.

Прогнозований результат: в результаті пошукової роботи сформувати в учнів дослідницьку компетентність, розширити знання учнів про хліб, розвивати вміння документально та художньо оформлювати зібраний матеріал.

1. Завдання залучити учнів 3-Б класу до пошуку інформації про хліб, виховувати в учнів дбайливе ставлення до хліба та повагу до хліборобів.

2. Об'єднати учнів класу у групи.

3. Провести круглий стіл у 3-Б класі на тему «Хліб усьому голова!»

4. Розподілити завдання для учнів за планом:

а) Ми дослідники - 2 тижні

Дослідження і вивчення поняття слова « хліб».

б) Ми краєзнавці - 2 тижні

Сторінками цікавих фактів про хліб: прислів'я і приказки про хліб, професії, що пов'язані з виробництвом хліба.

в) Ми творчі особистості - 2 тижні.

5. Оформити проєкт:

Допомогти своїм рідним у випічці хліба, смаколиків.

Оформити учнями виставку книг про хліб та малюнків до прочитаних творів.

III. Презентація проєкту.

Як показала практика, використання проєктної діяльності, як розвитку пізнавального інтересу допомагає активно залучати учнів до обговорення різних тем. Висловити свою думку, точку зору, спостереження під час спілкування з іншими людьми.

Головна умова – це надання проєктній діяльності проблемного характеру. Включення нових, складніших завдань було закладено в кожному із наступних етапів проєкту. Важливий принцип, що застосовується в методиці проєктної організації діяльності дітей є системно опрацьований перелік завдань.

Організація проєктної діяльності молодших школярів включає декілька етапів, спрямованих на ступінь їхньої підготовки та здібностей.

Структура етапів [33]:

1.Обрання теми проєкту:

*Розгляд можливих тем, які стимулюють інтерес школярів.

*Групова дискусія та голосування для визначення найбільш цікавої теми.

2.Планування проєкту:

*Розподіл учнів на групи або робочі команди.

*Створення списку завдань та обов'язків для кожної групи.

*Визначення термінів виконання завдань.

3.Дослідження та збір інформації:

*Вивчення та аналіз інформації, пов'язаною з обраною темою.

*Використання різних джерел інформації, включаючи книги, Інтернет, інтерв'ю.

4.Створення продукту проєкту:

*Розробка структури проєкту (наприклад, презентація, буклет, таблиці)

*Реалізація конкретних елементів проєкту, які можуть включати малюнки, текст, фотографії.

5. Підготовка презентації:

*Вивчення навичок публічного виступу.

*Створення тексту презентації та визначення ключових точок для висловлення.

6. Проведення захисту проєкту:

*Публічна презентація перед класом, батьками.

*Відповіді на запитання та обговорення результатів.

7. Оцінювання та рефлексія:

*Оцінка якості виконання проєкту.

*Рефлексія над власним внеском та досвідом роботи в групі.

Пропонувалися до обговорення такі питання як:

1. Чи з'явилися у вас нові знання, уміння у процесі роботи над проєктом?
2. Вам було цікаво працювати над проєктом Що було найцікавішим?
3. Чи були у вас проблеми в роботі? Як ви справлялися з ними?
4. Чи є у вас зауваження щодо роботи та пропозиції до майбутніх проєктів?

Важливо враховувати різноманіття індивідуальних здібностей та потреб учнів, надаючи їм можливість розвивати креативність, співпрацювати та використовувати різні форми виразу під час виконання проєкту.

Описана проєктна діяльність проводилася поетапно відповідно до складеної моделі. Результати проєктів були реалізовані на практиці.

2.3 Перевірка ефективності проведеної дослідно-пошукової роботи

Зробивши аналіз анкети вчителів початкової школи ми виділили такі проблемні аспекти: по-перше, навчальні програми і підручники, спонукають вчителя до використання інтерактивних, розвиваючих методів, зокрема проєктної діяльності. Проте кількість завдань, пов'язаних із розробкою навчальних проєктів, залишається недостатньою. Спостереження та аналіз навчальних проєктів показали, що багато вчителів не приділяють належної уваги організації проєктної діяльності учнів. Застосування методу проєктів

часто інтуїтивно зрозуміле і не підкріплене професійною підготовкою та відповідним науково-методичним забезпеченням. По-третє, характеризується недостатньою кількістю методичної літератури з даної проблеми. Це призводить до відсутності в структурі діяльності вчителів під час роботи над навчальним проєктом таких важливих компонентів, як мотивація, етап планування та колективна розробка критеріїв оцінювання. По-четверте, недостатня матеріально-технічна база школи, тому створені проєкти обмежені за обсягом та можливостями виконання. Замало досвіду проведення проєктів на уроках, більшість розроблених проєктів відбувалися в позаурочний час, тому не дотримувалися чіткої структури даної методики. Омелечко Аліна Борисівна, класний керівник 3 «Б» класу, задоволена рівнем сформованості пізнавального інтересу після впровадження наших проєктів в навчальний процес, і надалі буде широко використовувати дану методику.

На підготовчому етапі дослідницької роботи нами були визначено критерії та показники розвитку пізнавального інтересу у молодших школярів: початковий, середній, високий, а також був підібраний діагностичний інструментарій для вивчення рівня пізнавального інтересу молодших школярів.

Для оцінки ефективності проведеної дослідно-пошукової роботи з розвитку пізнавального інтересу у молодших школярів засобами проєктної діяльності, проводилась повторна діагностика рівня сформованості пізнавального інтересу в учнів експериментального та контрольного класів.

Для повторної діагностики використовувалися ті самі методики, як і на першому етапі дослідження, а також наступні експериментальні методи: включене спостереження; методи педагогічних вимірів (анкетування, опитування, тестування, співбесіда).

Збір та обробка матеріалів дослідження дозволили визначити, що у класі до педагогічної практики, після реалізованих проєктів, показники змінилися.

Порівняльні результати повторної діагностики представлені на рис. 2.11.

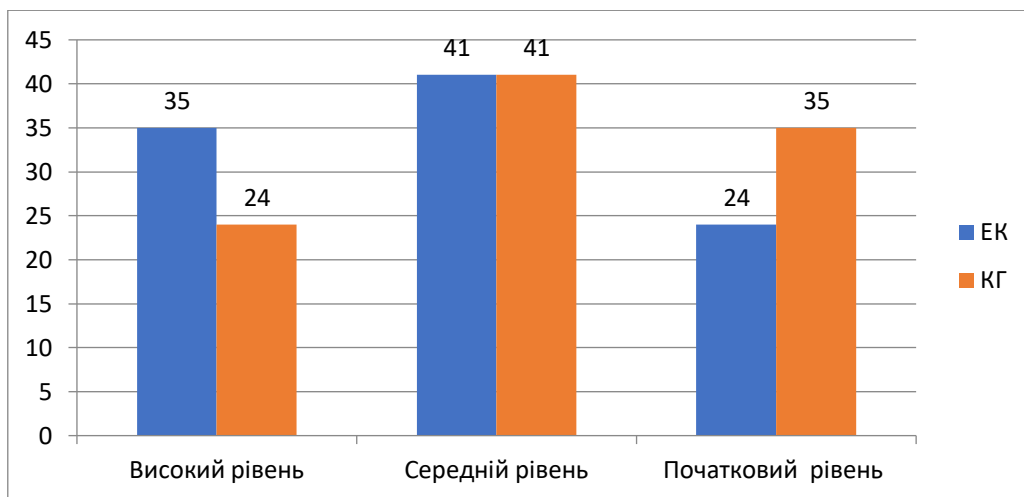

Рисунок 2.11 – Динаміка зміни рівня розвитку пізнавального інтересу за методикою «Пізнавальна активність молодшого школяра» А. Гірчинської.

Аналіз даних, показаних на рис. 2.11 демонструє зростання рівня сформованості пізнавальної активності в учнів експериментального класу, що мали низькі результати на початку нашої роботи (за усіма методиками), по її закінченню вийшли на високий і середній рівень. Також, зазначено скорочення дітей з низьким рівнем сформованості пізнавального інтересу. Кількість учнів із середнім рівнем пізнавального інтересу трішки підвищилася. При цьому суттєво збільшилась кількість дітей із високим рівнем сформованості пізнавального інтересу.

Таким чином, результати повторної діагностики за методикою "Пізнавальна активність молодшого школяра" демонструють високі показники ефективності проведеної дослідно-пошукової роботи з розвитку пізнавального інтересу у молодших школярів засобами проєктної діяльності.

Після обробки результатів методики «Пізнавальна самостійність молодшого школяра» А. Гірчинської, ми отримали наступні дані: у експериментальному класі після реалізованих проєктів кількість дітей із низьким рівнем сформованості пізнавального інтересу скоротилося (з 8 до 4 осіб), при цьому підвищилася кількість дітей із середнім (з 6 до 7 осіб), а високий збільшився (з 3 до 6 осіб). В учнів контрольного класу рівень сформованості пізнавального інтересу залишився на тому ж рівні.

Для визначення рівня сформованості навчальної мотивації було запропоновано опитувальник на визначення та виявлення пізнавальних мотивів. Ціль анкети полягала в тому, щоб виявити рівень розвитку мотивації до змісту, процесу навчальної діяльності або позначки. З того, які відповіді вибирав учень, можна судити про пізнавальної чи соціальної мотивації до навчальної діяльності.

Таким чином, проаналізувавши дані, отримані в результаті проведення повторних діагностик «Пізнавальна активність молодших школярів» та «Пізнавальна самостійність молодших школярів» можна визначити: який рівень розвитку пізнавального інтересу у учнів експериментального та контрольного класів.

Кількісні дані наведено на рис. 2.12.

Виходячи з результатів дослідження, можна говорити про ефективність проведеної дослідно-пошукової роботи з розвитку пізнавального інтересу у молодших школярів засобами проєктної діяльності.

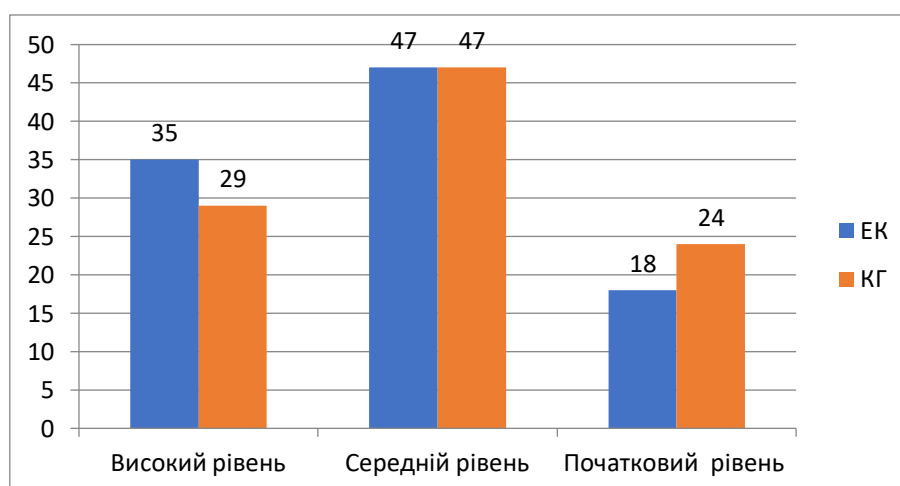

Рисунок 2.12 – Результати рівня сформованості пізнавального інтересу в учнів експериментального та контрольного класів.

Таким чином, після підбиття результатів, після проведеного дослідно - пошукового дослідження можна зробити висновок, що після проходження проєктів, рівень сформованості пізнавального інтересу у експериментальному

класі суттєво підвищився. В учнів контрольного класу великих якісних змін у розвитку рівнів сформованості пізнавального інтересу не відбулося: вони майже залишилися на тому ж рівні.

Застосування проєктної діяльності підвищує рівень розвитку пізнавального інтересу молодших школярів.

2.4 Методичні рекомендації щодо організації проєктного навчання в новій українській школі

Проєктна діяльність визнана однією з найпопулярніших форм організації навчального процесу з учнями, оскільки вона сприяє досягненню поставлених цілей. Активна участь дітей у проєктах дозволяє їм розкрити свій потенціал, а більш інтенсивна участь в діяльності сприяє більш повному розвитку особистості та формуванню соціальних компетентностей. Таким чином, педагогічний та учнівський колектив впроваджує проєктну діяльність для стимулювання та активізації потенціалу кожного учня. Проєктна технологія сприяє не лише створенню проблем та пошуку їх рішень, але й формує індивідуальний досвід діяльності учня, а також розвиває комунікативні навички, досвід спілкування та підтримує розвиток пізнавальних та творчих здібностей. Крім того, робота над проєктами сприяє систематизації та інтеграції знань.

Сучасні педагоги та науковці надають великого значення проблемі "проєктування". Вчителі повинні створювати умови для повного фізичного і психічного розвитку дитини як особистості, сприяючи її повноцінному становленню та набуттю життєвого досвіду.

Залучаючи учнів до активної діяльності, ми сприяємо їхньому вивченню світу і самопізнанню. Проте, ми завжди пам'ятаємо слова Ш.О.Амонашвілі про те, що насильницьке збагачення духовного світу дитини схоже на намагання вирощувати райські яблука в отруйному ґрунті. Справді, світ дитинства інший,

ніж світ дорослих, і ми повинні жити в ньому разом з нашими вихованцями, не поспішаючи їх перескочити в доросле життя [27].

Впровадження інноваційних технологій у формування життєвої компетентності учнів в умовах сучасної школи викликає необхідність професійного і творчого зростання вчителя. Очевидно, що потрібно остаточно відмовитися від застарілих авторитарних та репродуктивних методів навчання і виховання, а також від шаблонних стереотипів. Школа повинна бути не лише місцем підготовки до життя, але і простором для самого життя дитини; учень не повинен бути лише об'єктом шкільної системи, а школа має існувати для благополуччя та розвитку кожного учня.

В українській школі набуває популярності використання проєктної технології як інноваційного методу в навчально-виховному процесі. Суть цієї технології полягає в тому, щоб зацікавлювати учнів у вирішенні конкретних проблем, розвивати їх знання, вміння та навички та формувати життєві навички. Основним елементом проєктної технології є процес учнівського пошуку, що охоплює від тренування умінь до визначення та дослідження навчальних проблем до створення проєкту для їх вирішення. Впровадження проєктної технології в школу призводить до створення інноваційно-розвивального середовища з такими характеристиками як мотивація навчальної діяльності учнів, спрямованість на проблемно-креативний підхід, інтерактивну організацію освітнього процесу, набуття учнями навичок самостійного та колективного пошуку та постійну актуалізацію їх використання. Результатом є формування нового досвіду, розвиток необхідних психологічних якостей та орієнтація на особистісний та колективний успіх [32].

Методологія проєктів передбачає визначення конкретної проблеми, її подальше висвітлення та вирішення. Цей процес включає в себе ідею та гіпотезу для вирішення проблеми, чітке планування кроків, розподіл ролей (особливо в груповій роботі), а саме призначення завдань для кожного учасника, забезпечуючи тісну взаємодію. Також важливі елементи включають

відповідальність учасників проєкту за виконання своїх завдань, регулярні обговорення проміжних етапів та отриманих результатів.

Використання проєктів у виховній роботі школи має численні переваги. По-перше, інновації у виховній діяльності дозволяють залучити значну кількість учнів до активної участі як у вихованні, так і в навчальному процесі взагалі. По-друге, проєктна діяльність сприяє ефективній організації співпраці в вихованні майбутнього покоління шляхом залучення їх до активної творчої діяльності. По-третє, кожен проєкт надає можливість розглянути звичайні речі з нового погляду, досліджуючи об'єкт з інших перспектив.

Проєкти сприяють розвитку навичок, здібностей та мислення учнів, розкривають нові можливості та розкривають прихований потенціал кожного. Вони сприяють постійному вдосконаленню, підтримують впевненість у собі та віру у власні можливості. І, нарешті, на відміну від традиційної системи, яка розглядає виховні питання з інтелектуальної сторони і лише потім з емоційної, проєктна діяльність базується на конкретних діях і вчить основним моральним принципам, таким як чуйність, обов'язковість та відповідальність за прийняті рішення, через їхнє практичне втілення.

Таким чином, проєктний метод сприяє активному розвитку самостійності учнів, формує їхні інтелектуально-творчі здібності і взагалі збагачує особистість, сприяючи розвитку їхніх соціально значущих якостей.

При розгляді можливостей інтеграції проєктів у виховну діяльність школи можна виділити три основні підходи. Проєкт може [30]:

1. Використовуватися як одна з форм позакласної активності.
2. Бути альтернативним способом організації виховної роботи.
3. Інтегруватися у традиційну систему виховання.

Прикладами проєктів, які використовуються як форма позакласної діяльності, можуть слугувати різноманітні конкурси, вікторини, участь у заходах, пов'язаних з будь-якими подіями в житті класу, групи, школи, міста, а також підготовка творчих вечорів, концертів, виставок та звітних заходів тощо.

Проект як альтернативний метод організації виховної роботи враховує традиційні принципи планування та організації виховного процесу. Всі дії вихователів і вихованців спрямовані на досягнення мети проекту, включаючи вивчення проблеми, пошук джерел інформації та матеріалів, відбір потрібних відомостей, оформлення та представлення результатів. Результати виконаної роботи можуть бути візуалізовані у формі стенду, брошури, альбому, радіопроеграми, відеофільму, театральної вистави – залежно від поставленої мети.

Проекти, які інтегруються у традиційну систему виховання, передбачають виконання творчих і дослідницьких завдань. Впровадження проєктної технології у навчально-виховний процес дозволяє навчити учнів [41]:

- виявляти та визначати проблеми;
- проводити їх аналіз;
- знаходити шляхи їх розв'язання;
- розвивати вміння працювати з інформацією;
- знаходити необхідне джерело, наприклад, дані в довідковій літературі або в засобах масової інформації;
- застосовувати отриману інформацію з метою розв'язання поставлених завдань.

Технологія проєктів проявляє високу ефективність, коли в навчальному процесі поставлено конкретне дослідницьке або творче завдання, яке передбачає інтеграцію знань з різних галузей та використання дослідницьких методик. Наприклад, це може бути дослідження демографічних чи економічних проблем у різних регіонах світу, створення серії репортажів на певну тему.

Проекти є нетрадиційним методом навчання, оскільки вони забезпечують [29]:

- активність учнів, навіть тих, які зазвичай виявляють себе більш мовчазними;
- розкриття здібностей учнів та формування в них впевненості в собі;

- комфортні умови для навчання, при яких учні перестають боятися отримати негативну оцінку;
- розвиток комунікативних навичок учнів, сприяючи їхньому більш активному висловлюванню;
- розвиток різних здібностей учнів, таких як спільне прийняття рішень та творче мислення;
- підвищення позитивної мотивації до навчання через вибір та реалізацію проєкту на основі власних інтересів;
- формування творчого системного мислення;
- розвиток культури ділового спілкування та уміння аргументовано захищати свої позиції;
- підсилення уяви як стимулу для народження нових ідей, пошуку альтернативних рішень та їхнього аналізу та синтезу;
- формування внутрішнього плану дій та його практична реалізація.

Проєктна діяльність, хоча й пов'язана з навчально-дослідницькою роботою учнів, відрізняється від неї за кількома ключовими аспектами [34]:

- на відміну від інших методів, проєктна технологія націлена на всебічне тематичне дослідження проблеми та розробку конкретного практичного результату;
- основним результатом навчально-дослідницької діяльності є вивчення істини, у той час як проєктна робота передбачає отримання конкретного практичного результату;
- проєкт є визначальним продуктом, який в першу чергу виникає внаслідок колективних зусиль виконавців. Завершальний етап діяльності передбачає рефлексію спільної роботи, аналіз її повноти, глибини, інформаційного забезпечення та творчого внеску кожного учасника.

Отже, якщо навчально-дослідницька діяльність орієнтована на індивідуальне отримання нових знань, то метою проєктування є виходження за межі окремого дослідження та розвиток таких аспектів, як відповідальність, самодисципліна, здатність до активної громадської участі й самоорганізації,

планування роботи і часу, бажання виконувати завдання якісно та здатність представляти результати своєї роботи. Цей процес може здійснюватися як у процесі навчання, так і в ході спеціально організованої позакласної та позашкільної діяльності учнів. Щоб стимулювати мотивацію досягнення успіху в процесі проєктувальної діяльності і створити позитивну атмосферу, педагог може використовувати різні методи мотивації учнів, такі як можливість отримання цікавої інформації та самостійне виконання завдань, отримання поваги від ровесників, прагнення бути кращим, усвідомлення корисності власної діяльності для інших людей та знайомство з новими людьми [42].

Аналіз організації проєктної діяльності з учнями початкової школи виявляє основні етапи проєктної технології: початковий, основний і завершальний. На початковому етапі, також відомому як пошуковий та аналітичний, важливо сформулювати мотивацію учнів до дослідницької роботи, оскільки особистий інтерес сприяє усвідомленню підходу до проєкту в цілому. Підготовчий етап передбачає наступне [35]:

- створення ініціативної групи учнів та вибір проблеми чи питань, що потребують вирішення;
- визначення теми проєкту, його актуальності та суспільного значення;
- формулювання цілей та завдань;
- обговорення методів та засобів реалізації проєкту;
- збір початкової інформації;
- моделювання кінцевого результату;
- планування майбутньої діяльності;
- формування робочих груп та визначення завдань для кожної з них;
- розробка критеріїв оцінювання проєкту.

Принциповим є колективне обговорення всіх рішень, прийнятих учнями, на основі узгодження їхніх інтересів, використовуючи різноманітні методи групової роботи, такі як мозковий штурм, загальне коло, виявлення альтернатив, вибір оптимального варіанту.

I етап - Вибір напрямку та формування назви проєкту: цей етап включає в себе створення загальної назви проблеми, визначення кола питань, а також визначення загального напрямку чи пріоритетних піднапрямів, які можуть бути оформлені у вигляді окремих підпроєктів. Члени колективу, включаючи як педагогів, так і учнів, разом визначають напрям і формують назву проєкту. Наприклад, загальна назва проєкту може бути «Формування громадянина демократичного суспільства, який знає свої права, вміє ними користуватися та поважає права інших людей». Окремі напрями проєкту, або підпроєкти, можуть включати виховання в дусі миру, права людини і права дитини, мирне розв'язання конфліктів, виховання у дусі толерантності та навички цивілізованого ведення диспутів, бесід та суперечок [44].

Організуючи проєктну діяльність, важливо урахувати наступні проблемні аспекти. По-перше, нерівномірне розподілення робочого навантаження може виникнути через різницю у внеску учасників проєкту на різних етапах. Складнощі в оцінці внеску кожного учасника важливі для об'єктивного оцінювання та розподілу відповідальності. Ризик невдачі або невдалого завершення проєкту може виникнути через технічні труднощі або непередбачені обставини. Збільшення емоційного навантаження стає фактором як серед учнів, так і серед вчителя під час проєкту. Неможливість залучення всіх учасників може виникнути з обмеженого часу чи нецікавості певних груп. Врахування цих аспектів допомагає досягти успішної реалізації проєкту та зберігає позитивну динаміку в групі учасників.

Оцінювання учнівського проєкту є необхідною складовою процесу його виконання. Оцінка результативності визначається відповідно до співвідношення між планованими очікуваннями та кінцевими результатами роботи. За словами П.С. Лернера, "оцінювання творчості завжди драматичне та суперечливе", тому важливо уникати абсолютизації правильності оцінювання.

Оцінка проєкту повинна бути інтегрованою і включати оцінки для кожного етапу його виконання, від постановки проблеми до отримання

результатів, результатів контрольного тестування та захисту проєкту. Показники та критерії оцінювання повинні бути зрозумілими та простими.

До орієнтовних показників для оцінювання результативності проєкту можна віднести [45]:

1. Значущість та актуальність проблеми проєкту.
2. Доцільність методів дослідження та обробки даних.
3. Активність кожного учасника.
4. Колективний характер прийнятих рішень.
5. Характер спілкування та взаємодопомоги.
6. Залучення знань з інших предметів.
7. Уміння аргументувати висновки.
8. Естетика оформлення презентаційних результатів.
9. Уміння відповідати на запитання опонентів.
10. Якість презентації проєкту.
11. Використання отриманих проєктних результатів.

Публічна презентація результатів дослідження є необхідним компонентом проєктної діяльності і може відбуватися перед широкою аудиторією, включаючи учнівський колектив чи громадськість. Успішна презентація може стимулювати подальше вирішення проблеми, що досліджувалася.

Оцінка проєкту може бути проведена адміністрацією школи, вчителем-консультантом, учнями або представниками батьківської громадськості. Процес організації проєктувальної діяльності учнів повинен відповідати наступним критеріям [36]:

- орієнтація на інтереси вихованців та актуальні проблеми: врахування інтересів учнів і вибір проблем, які важливі для сучасності;
- сприяння самостійному дослідженню, уникнення простого відтворення готової інформації;
- інтеграція знань із різних шкільних предметів для глибшого розуміння проблеми;

- спрямованість на створення конкретного "кінцевого продукту" як результату діяльності;
- сприяння розвитку соціальних та комунікативних навичок учнів під час спільної роботи;
- використання педагогом партнерського підходу, де він служить порадиником і допоміжником учням у пошуку інформації та у вирішенні проблем.

Важливо враховувати, що в ході роботи над проектом ключовим елементом є створення позитивної взаємозалежності в колективі учасників. Позитивна взаємозалежність підсилює зв'язок між учнями, оскільки кожен із них розуміє, що для успішного виконання завдання потрібна взаємна підтримка та взаємодопомога. Якщо учні чітко усвідомлюють свою позитивну залежність один від одного, вони реалізують, що внесок та зусилля кожного з них необхідні для досягнення загальної мети.

Досвід вказує, що вчитель може сприяти створенню позитивної взаємозалежності серед учнів у групі, якщо [43]:

- члени групи об'єднуються навколо спільної позитивної мети або конкретної мотивації для спільних дій;
- учні обмінюються ресурсами, такими як матеріали, і кожен бере на себе відповідальність за свою частину завдання;
- вчитель визначає взаємодоповнюючі та взаємопов'язані ролі учнів під час дослідження.

Досвід показує, що учням важко самотійно освоювати технологію роботи над проектом. Важлива роль на всіх етапах цієї діяльності відводиться педагогові, який, з одного боку, виступає організатором проекту, а з іншого — рівноправним членом робочої групи, висуває власні цілі, аналізує ситуацію та пропонує цікаві ідеї для обговорення. Наставник може поділитися своїм життєвим досвідом, допомогти школярам відшукати різноманітні джерела інформації з проблеми дослідження та сприяти контакту зі спеціалістами. Проте йому слід утримуватися від виконання основної роботи за учнів, такої як

написання листів, телефонування від їх імені, готування матеріалів чи ілюстрацій і так далі.

Володіння вчителем технологією проєктів вказує на його високий професійний рівень та методичну підготовку. Ключові вимоги до використання цієї технології включають наявність актуальної дослідницької проблеми, практичне та теоретичне значення очікуваних результатів, чітке визначення проблеми та завдань, формулювання гіпотези та методів дослідження, обговорення способів оформлення результатів, а також збір, систематизація та аналіз отриманих даних.

Введення проєктної технології в навчально-виховний процес висуває певні вимоги до педагога [40]:

По-перше, він повинен мати глибокі знання не лише у своєму предметі, а й бути компетентним у інших галузях науки.

По-друге, важливо мати розуміння своїх учнів, їхніх можливостей, інтересів, потреб та бажань.

На даному етапі розвитку освіти виявляється необхідність виховання компетентно-свідомих громадян, що включає не лише обговорення демократичних цінностей, але й активізацію громадянської активності та відповідальності. З цією метою пріоритетом в розвитку освіти є впровадження сучасних інформаційно-телекомунікаційних і проєктних технологій.

Реалізація проєктної технології школи передбачає п'ять основних компонентів. По-перше, це організація стимулюючого енерго-інформаційного простору для розвитку потенціальних можливостей дитини. Другий компонент – організація різноманітних видів діяльності для самореалізації учнів. Третій аспект – організація продуктивного спілкування як умови соціального розвитку учнів. Четверта складова – психолого-педагогічна підтримка для вирішення проблем учнів та допомоги їм у самопізнанні. Остання, п'ята складова – підвищення професійної майстерності та проєктивної культури педагогічних кадрів, розглядається як ключовий фактор у реалізації кожного проєкту.

Зазначається, що вчителі-класні керівники відіграють ключову роль у впровадженні проєктів, свідомі своєї соціальної відповідальності та постійно турбуються про свій особистісний та професійний розвиток. Такий підхід спрямований на готовність молодого покоління до активного громадянства в інформаційному суспільстві.

Вивчення педагогічного досвіду дозволяє зробити висновок, що метод проєктної діяльності стає все більш популярним у початковій освіті як активний та продуктивний метод навчання. Однак, його використання в практиці початкової школи залишається недостатнім. Давайте розглянемо причини цієї ситуації.

По-перше, аналіз навчальних програм і підручників показує, що вони закликають вчителів використовувати інтерактивні, розвиваючі методи, включаючи проєктну діяльність. Однак кількість завдань, пов'язаних із розробкою навчальних проєктів, залишається недостатньою. По-друге, спостереження та аналіз навчальних проєктів показують, що багато вчителів не надають належної уваги організації проєктної діяльності учнів. Використання методу проєктів часто є інтуїтивним і не підкріплене професійною підготовкою та відповідним науково-методичним супроводом. По-третє, відзначається недостатнім обсягом методичної літератури з даної проблеми. Це призводить до відсутності важливих компонентів у структурі діяльності учнів при роботі над навчальним проєктом, таких як мотивація, етап планування та колективна розробка критеріїв оцінювання [38].

Часто не враховуються такі аспекти проєктної діяльності, як актуальність проблеми для учасників проєкту, самостійність учнів у визначенні шляхів вирішення проблеми та використання інформації з різних джерел. Робота над навчальними проєктами не має систематичного характеру через недостатнє використання потенціалу методу проєктної діяльності для виховання та розвитку молодших школярів. Надмірне навантаження вчителів заважає їм ефективно організувати діяльність учнів згідно з встановленими вимогами. Це призводить до формального підходу, оскільки етапи реалізації проєкту часто

переносяться за межі уроків, а у школі діяльність обмежується презентацією результатів.

Водночас, серед педагогів збільшується кількість тих, хто цікавиться цією проблемою. Це не дивно, оскільки вміння використовувати метод проєктів є ознакою високої кваліфікації вчителя, його бажанням підвищувати власний професійний рівень та освоювати культуру сучасного організаційного типу діяльності.

Отже, осміліться подати кілька порад цим вчителям для більш ефективної реалізації проєктної діяльності для розвитку творчих здібностей молодших школярів [45]:

- не бійтеся зробити помилку;
- не очікуйте, що ви зможете знайти "правильний" спосіб організації проєктної діяльності учнів та повторити його;
- у проєктній діяльності немає універсальних рецептів, оскільки вона є глибоко індивідуальною та залежить від вашого конкретного проблемного поля з учнями, ваших цілей та обраних способів вирішення проблеми;
- сконцентруйтеся на ознаках та принципах проєктної діяльності;
- пам'ятайте: організація проєктної діяльності - це не просто слідування освітнім трендам, а високі педагогічні цілі;
- визначте перспективну педагогічну мету перед собою;
- підпорядкуйте зміст діяльності учнів меті проєкту;
- відкиньте сумніви - результат обов'язково буде!

Ми рекомендуємо ретельно розглянути виявлені нами наслідки та помилки, допущені під час реалізації проєктної діяльності з молодшими школярами.

Зазначимо, що часто участь у проєкті зводиться до фрази "проєктна діяльність для самого проєкту". Іноді вчителі приділяють увагу лише зовнішньому вигляду продукту діяльності або подачі проєкту, залишаючи осторонь його зміст. У такому випадку учні лише виконують завдання вчителя, керуються інструкціями чи зразками та врешті-решт оформляють папку

проєкту. Не забувайте, що проєктна діяльність учнів має бути "діяльністю від душі".

Зайва опіка над учнями. Спробуйте відступити від традиційних педагогічних стереотипів, де кожен крок учня був під контролем вчителя. Надайте дітям можливість виявити свою особистість і утвердитися в колективі. Нехай вони навіть допускають помилки – це може призвести до виникнення нових проблем та ідей для майбутніх проєктів ("не той, хто нічого не робить, помиляється!").

Занадто великий оптимізм. Хоча проєктна діяльність має великий потенціал, не забувайте про історичні приклади, коли завищений ентузіазм щодо соціальної спрямованості проєктного методу заважав реалізації навчальних програм. Нехай робота над навчальним проєктом залишається для учнів "очікуваною подією, а не рутинною щоденністю".

Загалом, варто підкреслити, що у педагогіці проєктна діяльність розглядається з різних точок зору: як метод навчання, технологія та форма організації навчальної діяльності. Для початкової школи більш відповідним є підхід, де робота над проєктом розглядається як особлива форма організації навчання, побудована відповідно до етапів навчального проєкту. При визначенні стратегії майбутньої навчально-виховної діяльності вчитель вибирає конкретний тип або форму проведення уроку, позакласного заходу, такі як урок-проєкт, екскурсійний проєкт, проєкт-вистава, фестиваль проєктів, відео-проєкт, проєкт-виставка та інші. Важливо відзначити, що серед цих прикладів урок-проєкт вважається найбільш складним для підготовки та проведення [39]. Несподівано, але за спостереженнями, вчителі частіше обирають саме цей тип заняття.

Спробуємо дати кілька порад для полегшення підготовки до проведення уроку-проєкту:

1. Оберіть для проєктної діяльності тему, де учні можуть визначити актуальну для них проблему у навчальному матеріалі.

2. Визначте, чи реально розробити з учнями весь проєкт та його етапи за 40 хвилин. Це особливо важливо для однопредметних проєктів прикладного чи інформаційно-ознайомчого характеру.
3. Розгляньте, чи є проєкт посильним для учнів, чи вони мають достатньо досвіду для самостійної діяльності. Нагадайте собі, що якщо кожним кроком у проєкті керує вчитель, це вже не самостійний проєкт, а завдання вчителя.
4. Сформулюйте дидактичну мету проєкту – які нові знання та вміння повинні засвоїти учні, який повинен бути результат і яке практичне застосування він матиме.
5. Підготуйте всі необхідні засоби заздалегідь – інформаційні, технічні, природничі тощо.
6. Чітко сплануйте діяльність усіх учасників проєкту.

Для ефективного планування проєкту можна використати таку схему:

Мотиваційний етап: учитель представляє тему та ідею проєкту, створює позитивний емоційний фон для роботи. Учні обговорюють запропоновану ідею та вносять свої пропозиції.

Етап планування діяльності: учитель та учні спільно формують завдання проєкту. Спільно складають план вирішення завдань, визначають критерії оцінювання та узгоджують способи діяльності.

Інформаційно-оперативний етап: учні збирають необхідний матеріал, опрацьовують його та активно виконують проєкт. Учитель координує діяльність учнів, за потреби надає допомогу.

Рефлексивно-оцінювальний етап: учні демонструють результати своєї роботи. Разом з учителем вони можуть аналізувати та оцінювати свою діяльність. Дізнаються, як інакше можна було б вирішити проблему та як покращити результат.

Отже, надаємо рекомендації щодо вдосконалення використання запропонованої методики на уроках літературного читання та роботі з дитячою книгою в початковій школі:

- при виборі та розробці завдань учитель повинен ураховувати психолого-педагогічні та вікові особливості учнів, звертаючи увагу на їхній інтелектуальний розвиток. Мета та завдання проєкту повинні позитивно впливати на подальший розвиток учнів;

- проблематика проєкту повинна вибиратися враховуючи психолого-педагогічні особливості класу та викликати цікавість учнів. Завдання повинні бути в зоні їхнього розвитку;

- коли роль вчителя-лідера зменшується, важливо стежити за самостійною роботою учнів та направляти їх у потрібному напрямку, використовуючи запитання для стимулювання мислення;

- демонстрація/презентація є важливою частиною проєкту, тому вчитель повинен допомагати їй організувати та визначити форму і остаточний результат;

- перед початком кожного проєкту учнів слід заохочувати та мотивувати до роботи;

- на завершення проєкту учні можуть бути винагороджені, але важливо розглядати кожну групу чи учня окремо для винагородження, індивідуалізуючи підходи.

Такі заходи, як грамоти чи похід до музею, можуть бути використані для заохочення та підтримки учнів у їхній творчій діяльності.

Проєктна діяльність у виховній роботі школи стає важливим інструментом, спрямованим на розвиток творчого потенціалу особистості та її самореалізацію. Вона формує середовище, де учні розвивають соціальні вміння, навички та здобувають життєвий досвід. Проєктна діяльність виступає засобом перевірки відповідності особистого досвіду потребам активної ролі в суспільстві і стає творчим звітом про рівень лідерської компетентності. Як метод навчання, вона може застосовуватися як на уроках, так і в позакласній роботі, орієнтованій на досягнення цілей учнів. Проєктна діяльність є ефективною, оскільки формує значну кількість навчальних і життєвих компетентностей та надає можливість здобувати невичерпний досвід, роблячи її незамінною у сучасній освіті.

Висновки до 2 розділу

Дослідно-експериментальна робота з організації проєктного навчання в новій українській школі вказують на значимі результати та визначають напрямки для подальшого розвитку цього педагогічного підходу.

Дослідження стану організації проєктної діяльності в початкових класах виявило, що вчителі мають інтерес до впровадження проєктного навчання, але часто відчують нестачу ресурсів та методичної підготовки. З цього випливає необхідність активізації педагогічної підтримки та надання вчителям можливостей для оволодіння новими методами.

Реалізація особливостей формування пізнавального інтересу в молодших школярів через проєктну діяльність демонструє великий потенціал для залучення учнів до навчання та розвитку творчих навичок. Рекомендації підкреслюють важливість активної участі вчителів у створенні мотиваційного середовища та інтеграції проєктів у навчальний процес.

Аналіз результатів дослідно-експериментальної роботи підтверджує позитивний вплив проєктного навчання на активність та успішність учнів. Зауважено покращення в навчальних досягненнях та розвитку ключових навичок учасників. Висновки підтримують необхідність розширення використання цього методу в різних аспектах навчального процесу.

Методичні рекомендації щодо організації проєктного навчання в новій українській школі стверджують, що успішна імплементація цього підходу потребує комплексного підходу. Вчителям слід надавати систематичну підтримку та навчання, забезпечувати необхідні ресурси та стимулювати активність учнів. Рекомендації також підкреслюють важливість залучення батьків та впровадження системи моніторингу та оцінювання для постійного вдосконалення процесу.

ВИСНОВКИ

В ході проведеного нами дослідження були зроблені наступні висновки:

1. Проєктне навчання є сучасною педагогічною стратегією, що базується на активному залученні учнів до творчого процесу розв'язання реальних завдань та проблем. Теоретичні основи цього підходу прокладають шлях до впровадження інновацій у навчальний процес, забезпечуючи глибоке засвоєння знань та розвиток критичного мислення учнів.

Однією з ключових концепцій є конструктивізм, який підкреслює активну участь учнів у власному навчанні та формуванні знань. Проєктне навчання дозволяє учням будувати свої знання через практичну діяльність, вирішуючи реальні проблеми та застосовуючи отримані знання в конкретних ситуаціях. Ключовою ідеєю проєктного навчання є інтердисциплінарність. Учні вирішують завдання, які об'єднують різні предмети та аспекти життя, що розвиває їхні навички комплексного мислення та сприяє формуванню цілісного світогляду.

Ефективність проєктного навчання ґрунтується на принципі проблемного підходу, де викладання організоване навколо конкретних проблем чи завдань. Це стимулює учнів розвивати критичне мислення, самостійність та комунікативні навички. У педагогічній практиці впровадження проєктного навчання сприяє активізації учнів, забезпечує їхню готовність до самостійного вирішення завдань, підвищує мотивацію до навчання. Застосування проєктного підходу допомагає створити атмосферу творчості та співпраці, що позитивно впливає на розвиток пізнавальних і соціальних компетенцій учнів.

2. Науковці та педагоги в Україні в останні роки виявляють збільшений інтерес до впровадження проєктного навчання в шкільні програми. Це свідчить про усвідомлення важливості підготовки учнів до самостійного мислення, розвитку творчих навичок та практичного застосування отриманих знань.

Досвід організації проєктного навчання в українських школах показує позитивний вплив цього методу на активність та інтерес учнів до навчання.

Зокрема, впровадження інтердисциплінарних проєктів дозволяє створити зв'язок між різними предметами та формує у школярів цілісний погляд на світ. Однак, при аналізі українського досвіду важливо враховувати, що реалізація проєктного навчання може стикатися із викликами, такими як обмежені ресурси та нестабільна методична база. Також важливо вдосконалювати систему підготовки педагогічних кадрів для успішного впровадження цього методу.

3. Дослідження впливу проєктного навчання на пізнавальну діяльність учнів свідчать про значущі позитивні зміни в когнітивних, творчих та мотиваційних аспектах їхнього розвитку. Проєктне навчання, засноване на активній участі учнів у вирішенні реальних завдань та проблем, сприяє розвитку активної пізнавальної діяльності. Учні, які беруть участь у проєктних діяльностях, проявляють покращені навички критичного мислення, аналізу, синтезу та розв'язання проблем. Це відбувається завдяки тому, що вони стикаються з реальними ситуаціями, які вимагають творчого підходу та власного вирішення. Учні навчаються самостійно здобувати та оцінювати інформацію, використовуючи різні джерела та методи. В рамках написання другого розділу дипломної роботи було здійснене експериментальне дослідження організації методу проєктів у початковій школі. Дослідження проводилось на базі закладу Кобижчанського ЗЗСО I-III ступенів Бобровицької міської ради, між вчителями початкової школи та учнями молодшого шкільного віку за темою організація та активне застосування проєктної технології. Фактично всі респонденти дослідження чітко визначили характеристики поняття «проєктного навчання» та вказали на його важливість, зручність використання засобів проєктної діяльності під час навчального процесу. 62% викладачів постійно застосовують у своїй педагогічній діяльності метод проєктів, що свідчить про готовність педагогів до використання нових форм і методів навчання та орієнтування їх на індивідуальні особливості дитини. У ході виконання наукової роботи були визначені наступні критерії: пізнавальна активність, пізнавальна самостійність,

інтерес до навчальної діяльності. На основі виділених критеріїв було виділено три рівня сформованості пізнавального інтересу у молодших школярів: початковий, середній та високий. Проаналізувавши результати дослідження, можна зробити висновок, що гіпотеза підтвердилася. Аналіз даних демонструє зростання рівня сформованості пізнавальної активності в учнів експериментального класу, що мали початкові результати (за усіма методиками), по її закінченню вийшли на високий і середній рівень. Також зазначено скорочення дітей з початковим рівнем сформованості пізнавального інтересу (з 8 до 4 осіб, тобто з 47% до 24%). Кількість учнів із середнім рівнем пізнавального інтересу трішки підвищилась (з 6 до 7 осіб, тобто з 35% до 41%). При цьому суттєво збільшилась кількість дітей із високим рівнем сформованості пізнавального інтересу (з 3 до 6 осіб, тобто з 18% до 35%). Застосування проектної діяльності підвищує рівень розвитку пізнавального інтересу молодших школярів.

4. Впровадження та покращення організації проектного навчання в українських школах є ключовим напрямком для збагачення навчального процесу та розвитку учнів. Рекомендації, спрямовані на підготовку вчителів, створення необхідної інфраструктури, інтеграцію в навчальні програми, співпрацю з громадою та бізнесом, оцінювання та підтримку учнів, сприятимуть формуванню ефективної системи, яка не лише залучає учнів до активного навчання, але й розвиває їх критичне мислення, творчість та соціальні навички, готуючи нове покоління до викликів сучасного світу.

Отже, результати дослідження переконливо підтверджують, що проектне навчання сприяє розвитку пізнавальних, соціальних та мотиваційних компонентів учнів, ведучи до глибокого засвоєння знань та формування важливих життєвих навичок.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Авдєєва І. Чи не заважають учні творчому вчителєві? Творча педагогічна діяльність як чинник психотравматизації вчителя. *Гуманітарні науки*. 2018. №2. С. 105-110.
2. Балл Г.О. Психолого-педагогічні засади гуманізації освіти. *Освіта і управління*. №2. 2019. С. 21-35.
3. Богданюк А. Креативність особистості, здатність до творчого нестандартного мислення – головна умова розвитку сучасного суспільства. *Якість неперервної освіти в умовах євроінтеграційних процесів: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (Київ-Чернівці, 2-4 листопада 2018 р.)*. С. 198-201.
4. Бритикова Г. В. Метод проєктів як сучасна педагогічна технологія. *Управління школою*. 2018. №7. С.26-28..
5. Брушлинский А. В. Творчий процес як предмет дослідження. *Питання філософії*. 2017. №7. С. 65-71.
6. Бугрій О. Творчість у педагогічній діяльності. *Вища школа*. 2019. №4. С. 87-92.
7. Василець Я. Є. Організація проєктної діяльності учнів в умовах дистанційного навчання. *Матеріали третього міжнародного симпозіуму «Освіта і здоров'я підростаючого покоління»*: зб. наук. праць в 2-х частинах / за ред. Страшка С. В. Вип. 3. Ч. 1. К.: Алатон, 2021. С 137-139.
8. Василець Я. Є. Особливості використання проєктної діяльності під час викладання інтегрованого курсу «Я досліджую світ» *Біологічні дослідження – 2021*: збірник наукових праць. Житомир, ПП «Євро-Волинь»: 2021. С. 410- 413.
9. Василець Я. Є. Проєктна діяльність в початковій школі. Розвиток особистості молодшого школяра: сучасні реалії та перспективи. *Матеріали*

науково-практичної інтернет-конференції молодих науковців та учнів. Херсон. 2020. С. 107-109.

10. Василюк Я. Є. Проектна діяльність на уроках інтегрованого курсу «Я досліджую світ». *Крок у науки: дослідження у галузі природничоматематичних дисциплін та методик їх навчання*. Збірник тез та доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції учнів, аспірантів і молодих учених. Чернігів: НУЧК імені Т. Г. Шевченка, 2020. С. 80

11. Василюк Я. Є. Формування умінь проектного навчання на уроках «Я досліджую світ» засобами підручників. *Інноваційна педагогіка*. Одеса: Гельветика, 2021. № 40. С. 67-72.

12. Гільманов С. Творча індивідуальність педагога. *Шкільна практика*. №1. 2018. С. 197-207

13. Грицай Н.Б. Методична культура як важливий компонент системи методичної підготовки майбутнього вчителя біології. Суми: ДПУ імені А.С. Макаренка. № 7 (25). 2016. С. 3-9.

14. Даниленко Л.І. Наукове та методичне забезпечення впровадження педагогічних інновацій. Херсон. 2019. С. 5-17.

15. Даніліна І. В. Навчальні проекти у початковій школі. Харків: Основа, 2016. 160 с.

16. Євтух М.Б. (2002) Сучасні тенденції професійної підготовки вчителя. *Педагогічна газета*. 2018. №8-9. С. 7.

17. Єрмаков І. Г. На шляху до школи життєвої компетентності: проектний підхід. *Метод проектів: традиції перспективи, життєві результати*: практико-зорієнтований зб. Київ: Департамент, 2018. С. 15-29.

18. Завальський Ю.І. Конкурентноспроможний вчитель: теорія і практика: навчальний посібник. Чернівці: Букрек. 2018. С. 102-103.

19. Зязюн І.А. Педагогічна спрямованість – найголовніша характеристика майстерності. *Імідж сучасного педагога*. 2018. №1-2 (80-81). С. 5-7.

20. Ільченко О. Г. Проектне навчання в інтегрованому курсі «природознавство» як умова міжмодульних зв'язків курсу. *Технології інтеграції змісту освіти: збірник наукових праць*. Вип. 7. Полтава: ПОШПО, 2017. С. 28-33
21. Кириленко О. С. Умови формування навичок 4К в НУШ.
URL:
<http://conf.kubg.edu.ua/index.php/courses/ksdpounush/paper/viewFile/337/331>
22. Кириленко О. С., Барнич О. В., Мамчич О. Б. Практичний аспект формування навичок 4К на уроках читання в НУШ. *Інноваційна педагогіка*. Одеса, 2021. № 32. С. 29-32.
23. Кобенко О.А. Самовиховання – шлях до педагогічної культури. Харків. Харківський державний університет. 2016. С. 133-144.
24. Концепція національно-патріотичного виховання в системі освіти України. Наказ МОН України від 06.06.2022. №527.
<https://nus.org.ua/wpcontent/uploads/2022>.
25. Кравчук Л. Розвиток емоційно-вольового компонента соціальної сфери особистості. *Початкова школа*. 2018. №7. С. 43-44.
26. Краснощок І. Професійно-особистісний саморозвиток майбутнього вчителя як складова педагогічної освіти. *Рідна школа*. 2017. №4. С. 24-27.
27. Лимар Ю. М., Лаврінчук Ю. О. Врахування індивідуальних особливостей молодших школярів у процесі навчання та виховання. *Актуальні проблеми реформування системи виховання та освіти в Україні: збірник тез наукових робіт міжнародної науково-практичної конференції* (м. Львів 27- 28 квітня 2018 р.). Львів: ГО «Львівська педагогічна спільнота», 2018. С. 97- 99.
28. Лимар Ю.М. Педагогічні технології в початковій школі: навч. - метод. посіб. Чернігів: Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка, 2019. 64 с
29. Мазур Н. Зміст професійної культури викладача вищої школи. *Рідна школа*. 2017. №4. С. 18-21.

30. Мелашенко К. Технологія проєктного навчання. Завуч. 2016. №13. С.12-14.
31. Мелешко В. В. Використання сучасного шкільного підручника як провідного засобу навчання в сільській школі. Проблеми сучасного підручника. 2017. Вип. 15 (2). С. 12-21.
32. Мельниченко Б. Метод проєктів за рубежом: минуле і сучасне. *Метод проєктів: традиції, перспективи, життєві результати*. Практико-зорієнтований збірник. К.: Департамент, 2018. С. 133-136.
33. Метод проєктів: особливості застосування в початковій школі: посіб. для вчителів початкових класів, слухачів курсів підвищення кваліфікації, учнів педагогічних факультетів вищих навчальних закладів. К: Київський міський педагогічний університет ім. Б. Д. Грінченка, 2019. 42 с.
34. Організація проєктної діяльності екологічного спрямування в початковій школі: навчаль-методичний посібники / упорядники: Коваль О. В., Карпенко О. Ф. Чернігів: Десна Поліграф, 2020. 96 с.
35. Орлов В.Ф. Професійне становлення вчителя як предмет педагогічних досліджень. *Педагогіка і психологія*. 2016. №1(46). С. 42-51.
36. Орлова Л.А. (2007) Участь молодших школярів в проєктно-дослідницькій роботі. *Початкова школа*. 2017. №3. С. 12-16.
37. Пальшкова І.О. Поняття та сутність професійно-педагогічної діяльності. *Педагогіка*. 2017. №9. С. 26-38.
38. Педагогічна творчість і майстерність : хрестоматія / Укл. Н. Гузій. Київ. *Інститут змісту і методів навчання*, 2020. С. 98-111.
39. Педагогічна творчість: методологія, теорія, технології / В. П. Андрущенко. Київ : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2019. С. 165-174.
40. Сидоренко Т. Творчість у діяльності вчителя. *Рідна школа*. 2021. №5. С.55-57.
41. Синельников В.М. Самовиховання як діяльність і його психологічні особливості. *Педагогіка і психологія*. 2017. № 3 (48). С. 34-41.

42. Степаненко О. Особистісні та професійні якості творчого педагога. *Нова педагогічна думка*. 2017. №4. С. 82-90.

43 Тараненко С. П. Інтеграція навчальних предметів як засіб формування в учнів початкової школи цілісності сприйняття навколишнього світу. URL: <http://library.ippro.com.ua>.2017.

44. Торубара О. М. Використання інноваційних технологій в навчальному процесі. Вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка. Чернігів: ЧНПУ, 2021. Вип. 83. С. 220-223.

45. Тягло О. В., Цимбал П. В. Проектні технології: особливості впровадження у початковій школі. *Початкове навчання та виховання*. Х.: Основа, 2018. № 19-21.

46. Чернишов О. Творчий обдарований учитель – учитель майбутнього. *Директор школи, ліцею, гімназії*. 2019. №6. С. 18-21.

47. Щербань П. (2004) Сутність педагогічної культури. *Вища освіта України*. 2018. № 4. С. 2-3.

48. Natalia Striletskaya, Viktoria Koval, The development of the future primary school teacher's creative personality: technological approach. Siedlce: Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny w Siedlcach, 2019. P. 235-251

ДОДАТКИ

Додаток А

Основні поняття проєктної діяльності

Поняття	Визначення
Структура проєкту	Сукупність взаємозалежних компонентів та процесів проєкту
Проектування	Теоретична побудова (задум) та практичне втілення того, що можливо, або того, що має бути
Педагогічне проектування	Це процес створення проєкту, що відображає рішення тієї або іншої проблеми - являє собою діяльність, що здійснюється в умовах освітнього процесу та спрямоване на забезпечення його ефективного функціонування та розвиток
Проектна технологія	Система засобів, умов (об'єктивних та суб'єктивних) та етапів проектування, що дозволяє отримувати гарантовані заплановані результати проєкту
Технологія проектування	Алгоритм поетапної проєктної діяльності; алгоритмізована (поетапна) діяльність, спрямована на розробку та проєктну діяльність, опис різних проєктів
Проектна діяльність	Це діяльність з вирішення проблеми, що виникла, реалізація плану, що передбачає створення конкретного продукту

Додаток Б

Анкета для вчителів

Шановний учасник опитування, дайте, будь ласка, відповіді на запитання.

Нижче питання. Ваші відповіді допоможуть у дослідженні проблеми використання проектної діяльності в навчально-виховному процесі. Опитування має анонімний характер, а отримані дані використовуватимуться лише в узагальненому вигляді.

Виберіть варіант відповіді.

1. Стаж Вашої педагогічної діяльності

- 1) 0-3 роки;
- 2) 4-10 років;
- 3) понад 20 років.

2. Чи знайомі ви з поняттям «проектне навчання»?

1) Це метод навчання, за яким учні протягом певного часу досліджують і відповідаючи на реальні, цікаві та складні запитання, отримують необхідні знання і навички.

2) якісний метод дослідження, що дає можливість вивчати людей в їхньому природному середовищі, у повсякденних життєвих ситуаціях.

3) відтворення якого-небудь явища або спостереження за новим явищем у певних умовах з метою навчання навчання, дослідження.

3. Яке твердження найбільшою мірою відображає Ваш досвід використання проектної технології у власній педагогічній діяльності?

- 1) намагався використати, але не дуже успішно;
- 2) успішно використовував один чи кілька разів;
- 3) постійно та успішно використовую.

4. Чи вважаєте Ви, що дана технологія є ефективнішою за традиційні технології навчання у професійній освіті у більшості випадків?

- 1) так;

2) ні.

5. Чи вдосконалюєте Ви своє вміння володіння проектною технологією?

1) так;

2) ні.

6. Яким чином Ви удосконалюєте своє вміння володіння проектною технологією?

1) вивчаю наукову літературу;

2) втіляю більше проєктів на практиці;

3) вивчаю досвід педагогів і використовую отримані знання на практиці;

4) свій варіант.

7. Чи вважаєте Ви доцільним використання проектної технології на уроках «Математики», інтегрованого курсу «Я досліджую світ», «Інформатики» та позакласної виховної роботи?

1) так;

2) ні.

8. Чи допомагає проектна діяльність краще засвоїти матеріал в процесі викладання різних навчальних предметів і виховних годин?

1) так;

2) ні;

3) частково.

9. У чому Ви бачите перевагу проектного навчання?

1) активізується творча діяльність учнів;

2) робота в групі;

3) є кінцевий результат (журнал, презентація, проєкт);

4) свій варіант.

Спасибі!

Додаток В

Анкета для батьків

Шановний учасник опитування, дайте, будь ласка, відповіді на запитання. Нижче питання. Ваші відповіді допоможуть у дослідженні проблеми використання проектної діяльності в навчально-виховному процесі. Опитування має анонімний характер, а отримані дані використовуватимуться лише в узагальненому вигляді.

Виберіть варіант відповіді.

Оберіть один варіант відповіді.

1. Ваш вік:

- 1) до 30 років;
- 2) 30-40 років;
- 3) 40-50 років;

2. На Вашу думку, що означає поняття «проектна діяльність»?

- 1) це метод, навчаючись за яким, учні, досліджують і реагують на цікаві питання, вирішують проблемні ситуації, створюють певний результат роботи (презентації, буклети, відеофільми);
- 2) не знаю значення цього поняття, тому не можу відповісти.

3. Чи вважаєте Ви, що дана технологія є ефективнішою за традиційне навчання?

- 1) так;
- 2) ні;
- 3) важко відповісти.

4. Чи вважаєте Ви роботу над проектом більш цікавою, корисною, ніж інші форми виконання завдань?

- 1) так;
- 2) ні;
- 3) важко відповісти.

5. Чи допомагали Ви своїй дитині у створенні проекту?

- 1) так;

2) ні.

6. Як часто Ви допомагали своїй дитині створювати проекти?

1) досить часто;

2) час від часу;

3) дуже рідко;

4) взагалі не допомагали.

7. Чи доцільно використовувати проектну технологію на уроках?

1) так;

2) ні;

3) важко відповісти.

Спасибі!

Додаток Г

Методики виявлення рівня сформованості пізнавального інтересу у
молодших школярів

Методика «Пізнавальна активність молодшого школяра»

А. Гірчинської»

Ціль: оцінити ступінь виразності пізнавальної активності молодших школярів.

Форма: індивідуальне анкетування дитини

Методика проводиться у формі анкетування

Опис завдання: було взято бланк із п'ятьма питаннями, що мають можливі варіанти відповідей. Молодшим школярам контрольного та експериментального класу були роздані стандартизовані бланки анкети, та було запропоновано вибрати з пред'явлених можливих варіантів відповідей будь-який один.

Матеріал: бланк відповідей, анкета.

Анкета

1. Чи подобається тобі виконувати творчі завдання?
а) так; б) іноді; в) ні.
2. Що тобі подобається, коли поставлено питання на кмітливість?
а) помучитися, але самому знайти відповідь; б) коли як;
в) одержати готову відповідь від інших.
3. Чи багато читаєш додаткової літератури?
а) завжди багато; б) іноді багато, іноді нічого не читаю;
в) читаю мало.
4. Що ти робиш, якщо при вивченні якоїсь теми у тебе виникли питання?
а) завжди знаходжу на них відповідь; б) іноді знаходжу на них відповідь;
в) не звертаю на них уваги.
5. Що ти робиш, коли дізнаєшся на уроці щось нове?

- а) прагнеш з кимось поділитися (з близькими, друзями);
- б) іноді тобі хочеться поділитися цим із кимось;
- в) ти не станеш про це розповідати.

Критерії оцінювання:

Якщо учень відповів від 3 до 5 запитань літерою «а», це свідчило про високий рівень пізнавальної активності.

Якщо учень відповів від 3 до 5 запитань літерою "б" – це свідчило про середній рівень пізнавальної активності.

Якщо школяр відповів від 3 до 5 запитань буквою «в» - свідчило про низький рівень пізнавальної активності.

Методика «Пізнавальна самостійність молодшого школяра»

А. Гірчинської

Мета: виявити ступінь виразності пізнавальної самостійності молодших школярів

Форма (ситуація оцінювання): індивідуальне анкетування дитини

Методика проводиться у формі анкетування

Опис завдання: Для проведення даної методики було підготовлено анкету з 5 питаннями, що мають наступні варіанти відповідей: а) так; б) іноді; в) немає.

Кожному школяру було роздано анкету, і було запропоновано вибрати одну з відповідей, з якою він згоден.

Матеріал: бланк відповідей, анкета.

Анкета

- 1) Чи прагнеш ти самостійно виконувати домашнє завдання?
А) так Б) іноді В) ні
- 2) Чи прагнеш ти самостійно знайти додатковий матеріал на тему уроку?
А) так Б) іноді В) ні
- 3) Чи самостійно ти, без нагадувань, сідаєш за виконання домашнього завдання на тему уроку? А) так Б) іноді В) ні

4) Чи вмієш ти висловлювати свою думку і відстоювати свою точку зору?

А) так Б) іноді В) ні

5) Чи прагнеш ти самостійно розширювати свої знання, якщо тема тебе зацікавила? А) так Б) іноді В) ні

Критерії оцінювання:

Якщо школяр відповів від 3 до 5 питань літерою «а» - це говорило про високому рівні пізнавальної самостійності.

Якщо школяр відповів від 3 до 5 питань літерою «б» - це говорило про середньому рівні пізнавальної самостійності.

Якщо школяр відповів від 3 до 5 питань буквою «в» - це говорило про низький рівень пізнавальної самостійності.

Методика Г. Щукіної «Методика з конвертами»

Мета: виявити рівень пізнавального інтересу молодших школярів через навчальну діяльність індивідуальне.

Методика проводиться у вигляді розмови, інтерв'ю, відповіді дітей.

Опис завдання: дана методика проводилася з кожним учнем індивідуально.

Дана методика поєднувалася зі спостереженням, інтерв'ю та відповідями школяра. Учням на вибір було видано 5 конвертів, кожен конверт певного кольору та напрямом діяльності.

В кожному конверті було по 3 питання, учням пропонувалося вибрати будь-яке питання, який він хоче відповісти.

Вибір першого питання оцінювався високим рівнем, оскільки вимагав від школяра грамотної, розважливої, поширеної, чіткої відповіді.

Відповідь на друге запитання оцінювався середнім рівнем, від школяра також була потрібна грамотна і чітка відповідь, але питання містило одне конкретне питання, на яке можна було відповісти, не розмірковуючи, а одразу назвати конкретну відповідь.

Третє питання оцінювалося низьким рівнем, оскільки відповідь на це питання не вимагало від школяра особливих зусиль та знань.

Матеріал: конверти із запитаннями.

Учням було запропоновано конверти з питаннями конкретної спрямованості:

1 конверт «Ця дивовижна природа»

Спрямованість: пізнавальні та виховні відносини.

Запитання:

- 1) Які речовини входять до складу повітря?
- 2) Як потрібно берегти воду?
- 3) Які властивості має вода?

2 конверти «Ми і наше здоров'я».

Спрямованість: морально – трудова проблематика.

Запитання:

- 1) Чому ти вибрав цей конверт? Чи можна сказати, що людина є частиною природи? Чому?
- 2) Наведи приклади прислів'їв про здоров'я.
- 3) Що потрібно робити для збереження здоров'я?

3 конверт "Наша безпека".

Спрямованість: естетичні та виховні відносини.

Запитання:

- 1) Які шкідливі звички гублять людину?
- 2) Як діяти за аварії водопроводу?
- 3) Яким має бути сучасний пішохід?

4 конверт «Чому вчить економіка».

Спрямованість: економічні та виховні відносини.

Запитання:

- 1) Для чого потрібна економіка? Які галузі економіки ви знаєте?
- 2) Звідки береться сімейний бюджет?
- 3) Що таке податок?

5 конверт "Порожній".

Спрямованість: відсутність інтересу, до якоїсь діяльності.

У цьому конверті були відсутні питання.

Критерії оцінювання:

Вибір першого питання оцінювався високим рівнем, оскільки вимагав від школяра грамотного, розважливого, поширеного, чіткого відповіді.

Відповідь на друге питання оцінювався середнім рівнем, від школяра також була потрібна грамотна і чітка відповідь, але питання містило одне конкретне питання, на яке можна було відповісти, не розмірковуючи, а одразу назвати конкретну відповідь.

Третє питання оцінювалося низьким рівнем, тому що відповідь на даний питання не вимагало від школяра особливих зусиль та знань.

Додаток Д

Результати анкетування серед вчителів

№	Запитання	Варіанти відповідей	К-сть відповідей	%
1	2	3	4	5
1	Стаж вашої педагогічної діяльності	0-3 роки	1	13
		4-10 років	3	37
		Понад 20 років	4	50
2	Чи знайомі ви з поняттям «проектне навчання»?	Це метод, навчаючись за яким, учні, певний час досліджуючи і реагуючи на справжні, цікаві та складні питання, отримують потрібні знання та навички.	7	87
		Відтворення якого-небудь явища або спостереження за новим явищем у певних умовах з метою вивчення, дослідження	1	13
		Якісний метод дослідження, який дає можливість вивчати людей у їхньому природному середовищі, у повсякденних життєвих ситуаціях	0	0
3	Яке твердження найбільшою мірою відображає Ваш досвід використання проектної технології у власній педагогічній діяльності?	Намагався(лась) використати, але не надто успішно	0	0
		Успішно використовував (ла) один чи кілька разів	4	50
		Постійно та успішно використовую	4	50
4	Чи вважаєте Ви, що	Так	8	100

№	Запитання	Варіанти відповідей	К-сть відповідей	%
	дана технологія є ефективнішою за традиційні технології навчання у професійній освіті у більшості випадків?	Ні	0	0
5	Чи вдосконалюєте Ви своє вміння володіння проектною технологією?	Так	8	100
		Ні	0	0
6	Яким чином Ви вдосконалюєте своє вміння володіння проектною технологією?	Вивчаю наукову літературу	1	13
		Втіляю більше проектів на практиці	2	25
		Вивчаю досвід педагогів і використовую отримані знання на практиці	5	62
7	Чи вважаєте Ви доцільним використання проектної технології на уроках «математики», «Інформатики, інтегрованого курсу «Я досліджую світ»?	Так	8	100
		Ні	0	0
8	Чи допомагає	Так	8	100

№	Запитання	Варіанти відповідей	К-сть відповідей	%
	проектна діяльність краще засвоїти матеріал в процесі викладання різних навчальних предметів і виховних годин?	Ні	0	0
		Частково	0	0
9	У чому Ви бачите перевагу проєктного навчання	Активізується творча діяльність учнів	5	62
		Робота в групі.	2	25
		Наявність кінцевого результату (журнал, презентація, проєкт).	1	13

Додаток Е

Результати анкетування серед батьків

№	Запитання	Варіанти відповідей	К-сть відповідей	%
1	2	3	4	5
1	Ваш вік	до 30 років	5	18
		30-40 років	19	68
		40-50 років	4	14
2	На Вашу думку, що означає поняття «проектна діяльність»?	Це метод, навчаючись за яким, учні, досліджують і реагують на цікаві питання, вирішують проблемні ситуації, створюють певний результат роботи (презентації, буклети, відеофільми);	23	82
		Не знаю значення цього поняття, тому не можу відповісти.	5	18
3	Чи вважаєте Ви, що дана технологія є ефективнішою за традиційне навчання?	Так	23	82
		Ні	2	8
		Важко відповісти	3	10
4	Чи вважаєте Ви роботу над проектом більш цікавою, корисною, ніж інші форми виконання завдань?	Так	25	90
		Ні	3	10
		Важко відповісти	0	0
5	Чи допомагали Ви	Так	25	90

№	Запитання	Варіанти відповідей	К-сть відповідей	%
	своїй дитині у створенні проєктів?	Ні	3	10
6	Як часто Ви допомагали своїй дитині створювати проєкти?	Досить часто	13	46
		Час від часу	7	25
		Дуже рідко	5	19
		Взагалі не допомагаю	3	10
7	Чи вважаєте Ви доцільним використання проєктної технології на уроках?	Так	25	90
		Ні	3	10
		Важко відповісти	0	0

Проект «Мужність і відвага : Україна більше за життя»

3-Б клас

Актуальність: У класі було проведено виховне заняття про повномасштабне вторгнення рф на територію України. Учні намагалися висловити свою думку бачення подій, що відбуваються у нашій країні, аналізувати, визначати наслідки і головні причини.

За результатами з'ясувалося, що майже всі діти хотіли б дізнатися як можна більше інформації про ніким не спровоковану війну росії проти України.

Мета:

Зберегти у пам'яті подвиг українського народу у протистоянні України проти окупаційних військ рф,

Завдання:

- 1) Знайти інформацію про українських дітей, які пройшли усі жахіття російсько - української війни, тисячі знаходяться в полоні країни-агресорки.
- 2) Викликати інтерес у учнів до вивчення історії своєї сім'ї та історії держави;
- 3) Розширити знання підростаючого покоління про події 24 лютого 2022 року, зробити аналіз та встановити наслідки російського вторгнення в Україну;
- 4) Створити книгу пам'яті наших героїв села Кобижчі, хто ціною власного життя захищав Україну.
- 5) Змонтувати слайд – презентацію, присвячену нашим Героям, які ціною власного життя, дарують нам «сьогодні» та «завтра».

Методи:

- 1) Дослідницькі: збирання та аналіз інформації, вивчення матеріалів з особистих архівів сім'ї полеглого воїна, з інших джерел (газети, журнали, Інтернет). (Фото, документи, нагороди).
- 2) Практичні: дискусії та бесіди з членами сімей жителів села,

які беруть участь у війні проти окупанта, розробка та проведення класної години, відвідування поховань наших загиблих Героїв.

Етапи проєкту:

1. У класі провели першу класну годину, на якій учні розповіли про своїх родичів і односельців, дали завдання іншим учням класу.

2. Робота із сім'ями в яких вже є поранені, загиблі, та ті що перебувають на лінії зіткнення з окупаційними військами рф.

На цьому етапі учні збирали відомості про своїх родичів, учасників війни. Проводились розмови з батьками, записувалися спогади представників сім'ї про перші години російсько – української війни, переглядалися фотографії загиблих наших воїнів-односельців, нагороди та документи, що збереглися в сімейному архіві.

3. Ось що дізналися учні нашого класу: Зібравши інформацію на класній годині ми розповіли своїм однокласникам про героїчний спротив українського народу проти окупації рф.

4. Створили Книгу Пам'яті.

1. Скотаренко Євгеній...

2. Пластовець Віктор...

3. Гурин Сергій...

4. Галаган Дмитро...

5. Жеребков Олександр...

6. Пивовар Дмитро...

7. Овсієнко Ігор...

5. На цьому наш проєкт не завершився. Ми вирішили створити презентацію, присвячену нашим воїнам– героям.

6. Відсканувавши фотографії з сімейного альбому, ми приступили до створення презентації. Працюючи над проєктом учні:

- одержали знання про хід та перші години окупації українських земель рф, за допомогою відстеження бойового шляху своїх односельців та родичів, що без вагань пішли захищати рідну землю.

- познайомилися з дивовижною долею людей.
- Навчилися співпереживати, поважати, цінувати людей сучасного покоління.

Робота увійшла до серця дітей, у них зросло почуття гордості за свою Батьківщину. А як були раді рідні та близькі наших Героїв села Кобижчі, стільки уваги зі сторони учнів, з якою гордістю велися ці оповідання.

Проект реалізовано, видано Книгу Пам'яті, змонтовано презентацію.

ПРЕЗЕНТАЦІЯ «КНИГИ ПАМ'ЯТІ»

Кобижчанський ЗЗСО І–ІІІ ступенів, 3–Б клас,
Бобровицької міської ради, Чернігівської
області

